

פתח דבר

הננו מודים מקרב ולב עמוק לכל בני משפחתנו, ידידינו ומכירינו שיחיו, שבאו מקרוב ומרחוק להשתתף בשמחתנו ולברך את הזוג שיחיו בברכת מזל טוב וחיים מאושרים בגשמיות וברוחניות.

על יסוד הנהגתו של כב' קדושת אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע, שחילק "תשורה" למשתתפים בחתונת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו והרבנית הצדקנית זי"ע – מוגשת בזה למשתתפים בשמחתנו תשורה הכוללת בין השאר:

- א. 'רשימות – כ"ט סיון תרצ"א' – נכתב לסב רבה של הכלה, הרה"ח וכו' ר' יחיאל מיכל ע"ה **דאברוסקי** (נדפס באישור ועד הנחות בלה"ק והוצאת קה"ת).
- ב. קמע מזיכרונותיו של סב הכלה הרה"ח וכו' ר' **חיים אהרן שי' דאברוסקי**, מחשובי אנ"ש היפה – אה"ק.
- ג. אוסף מכתבים שכתב אבי החתן שי' בעת שהותו בבית היינו – **קבוצה תשל"ט** למשפחתו באה"ק, כן הוספנו מספר מכתבים חוזרים.
- ד. קמע מיחידות סב החתן הרה"ח וכו' ר' **טובי' שי' בלוי**, מראשי עסקני חב"ד בארה"ק ת"ו, חבר הנהלת צא"ח המרכזית ומוסדות חינוך חב"ד בירושלים ת"ו.
- ה. אוסף מכתבים מהרה"ח וכו' ר' **שמואל ע"ה זלמנוב** לדודו הרה"ח וכו' ר' **שמואל ע"ה זלמנוב** שו"ב.
- ו. אוסף מסמכים בנוגע לזכיה בגורל הראשון לכ"ק אדמו"ר, בו זכה סב החתן הרה"ח וכו' ר' **יחיאל מיכל יהודה ליב שי' זלמנוב** – שעסק רבות בקירוב אנשי חיל לתורה ומצות, מייסד בית רבקה, צא"ח תל אביב, ומנהל ת"ת חב"ד בני ברק משך כו"כ שנים במס"נ. כן הוספנו מכתבים שקיבל מידידו הרה"ח וכו' ר' **יוסף שי' בליזינסקי** בשנים תשי"ד – ט"ז.

תודה מיוחדת להרה"ח וכו' ר' מרדכי מנשה שי' לאופר שליח כ"ק אדמו"ר ברובע י"א אשדוד ארה"ק.

אנו תקווה שתשורה זו תמלא את יעודה – חיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר. ושהתעוררות זו תעמוד לזכות הזוג הצעיר שיחיו להקים בית נאמן בישראל מיוסד על יסודי התורה והמצוה כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת החסידות ובהיים מאושרים בכל. ומשמחה פרטית זו נזכה במהרה לקיום היעוד ד"שמחת עולם על ראשם", בגאולה האמתית והשלימה עלידי משיח צדקנו, בהתגלות מלכנו נשיאנו, בקרוב ממש.

משפחת דאברוסקין
מגדל העמק

משפחת בלוי
ירושלים עיה"ק ת"ז

כ"ב כסלו ה'תשע"ז כפר חב"ד, ארץ הקודש

להרב יחיאל מיכל דאברוסקין. כט' סיון תרצ"א. ברלין.

בענין רבית בבנק.

... ע"ד רבית בבנק.

הנה בכלל יש ג' אופנים בזה.

(א) הקונה אַקציע (= מני') של הבנק, שעיי"ז נעשה שותף בבנק. ואם אח"כ ישראל לזה מעות מהבנק ומשלם רבית, הרי על קונה האַקציע (שהוא שותף בבנק) יש איסור מלוה ברבית.

(ב) המניח מעות בבנק, ובעבור זה מקבל מהבנק כך וכך אחוזים ריוח לשנה.

(ג) הלוח מעות מהבנק ומשלם רבית, שאז, אם בין בעלי האַקציעם ישנם גם בני", הרי הוא לזה ברבית מכמה שותפים (הבנק וכל בעלי המניות) שגם ישראלים באמצע.

והנה שו"ת מהרי"א הלוי שמציין במכתבו, השגתי לפי שעה, ולכאורה דבריו תמוהים. כי: יסודו להתיר — הוא דעת רש"י שהובאה בהגהת הרמ"א² שמותר ללוות ברבית ע"י שליח. והרי באותה הגה"ה גופא מסיים³, שאם כותבין שטר על שם המלוה, אף שנעשה ע"י שליח, הרי זה רבית (ויש אומרים אף רבית קצוצה⁴). וא"כ, בכל

(1) ח"ב סי' נד. — ושם: "כבר נודע מה שהאריכו הפוסקים ביו"ד סי' ק"ס סעיף ט"ז בהג"ה בדין רבית על ידי שליח. ולפענ"ד נראה דגם הפוסקים האוסרים מודו בני"ד, דהרי ליכא כאן שום ענין שליחות לא מהמלוה ולא מהלוה, דהרי מעולם לא דיבר המלוה עם הדירעקטור שום דיבור מהלואה. . . אין שם אחריות דנפשי' על הדירעקטאר ולא על הקאסירער. . . ומעולם לא נעשה אחד מהם לא לזה ולא מלוה, כי אם הבנק מקבלת המעות ועושה בהם מו"מ ע"פ עצת מנהיגי הבנק וכו'" (ומבואר בזה באחרונים, שהבנק הוא "גוף משפטי", ולא שייך בו דין מלוה או לוח. — וכנראה שרבינו חולק על הגדרה זו, וס"ל שבעלי המניות הם הם הבנק, כדלקמן בפנים).

(2) יו"ד סק"ס ט"ז. — ושם: "י"א דמותר לישראל לומר לחבירו ישראל לך והלוה לי מעות מפלוני ישראל ברבית ומותר לתת אח"כ הרבית לשליח להביאו לו, דלא אסרה תורה אלא רבית הבא מיד לוח למלוה, והשליח אינו עושה שום איסור, דהאי רבית לאו רידי' הוא, ואי משום ששלוחו של אדם כמותו, אין שליח לדבר עבירה. . . (מרדכי בשם רש"י) וכן עיקר".

(3) ושם: "אבל אם שליח המלוה ללוה ברבית ועשה שטר על שם המלוה הוה כאילו הלוה לו המלוה עצמו ואסור. . . דהשטר עביד לי' עיקר הלואה והוא נכתב על שם המלוה".

(4) ראה חו"ד ליו"ד שם (ביאורים סק"ח).

בנק, שהלוה שם מעות כותב שטר חוב ע"ש הבנק, מה מועיל שיש דירעקטאר (מנהל הבנק) וכו'?! אתמהא.

וליתר ביאור — שהרי היהודי הקונה האקציע, הוא הוא הבנק, כיון שע"י קני' זו נעשה היהודי שותף בבנק. ובמילא, גם על שמו הוא (של היהודי) נכתב השטר חוב, ולא על שם הדירעקטאר וכו'.

וכן מה שסיים בשו"ת מהרי"א הלוי הנ"ל שמנהלי הבנק מקבלים חלק מהריוח, ונכרי אדעתי' דנפשי' קא עביד — אינו מובן. שהרי כל בעל אקציע מקבל ריוח על אקציע שלו (הנקרא 'דיודענד' (= חלוקת הריוח)). ומהו התיקון בכך שגם הדירעקטאר ירויח, למה שהוא (היהודי) מקבל רבית?!

ואם הכונה בשו"ת הנ"ל על אופן הב' הנ"ל (שאינו קונה מניות בבנק, אלא מניח מעות בבנק ומקבל אחוזי ריוח) — הרי גם בזה הדירעקטאר אינו מעלה ולא מוריד, כיון שהשטר (שנותן לו הבנק על מעותיו) נכתב משם הבנק, דהיינו משם כל בעליו (שביניהם גם יהודים שיש להם מניות בבנק), על שם מניח המעות.

אם לא שבשו"ת זו — מטעמים אחרים נגע בזה, וכמו: הטעם דיש ברירה — שהרי גם אינו יהודי באמצע, וחשיב כאילו נתברר שהרבית שמשלם הבנק למלוה היהודי באה מממון לזה אינו יהודי, וכן הרבית שמשלם הלוה היהודי מגעת למלוה אינו יהודי — ורק אם נעשה באופן שהוא רבית דרבנן, דאז אמרינן יש ברירה וכו' (משא"כ באופן שהוא רבית מדאורייתא, דאז אין ברירה)⁵.

וא"כ, העיקר חסר מן הספר.

ואני חונה עתה בלי ספרים. וכבר דשו בה רבים וגדולים. ופרץ ההיתר בזה. וכבר ערערו וצעקו על זה.

ומדובר בזה בספרים דלקמן: שואל ומשיב מה"ק ח"ג סל"א. חת"ס ח"ו סכ"ו. מהר"ם שי"ק יו"ד סקנ"ח. מהרש"ם ח"ב. ח"א יו"ד סל"א. ס"כ. וח"ד סקל"ח. בית יצחק קו"א סל"ב. הרי בשמים מה"ת סקט"ו. מנחת פתים סק"ס. אמרי יושר סקפ"ט.⁶

והנה, באופן הב' (שמניח מעות בבנק ומקבל אחוזי ריוח) שהוא

(5) ראה ביצה לח, רע"א. אנציק' תלמודית ערך ברירה ע' רכא. וש"נ.
 (6) תוכן דבריהם הובא בספר ברית יהודה (ירושלים תשל"ט) פ"ל. וראה גם ספר תורת רבית (ירושלים תשמ"ט) ע' שמדח.

היותר שכיח, יש למצוא תיקון לדבר — אם ראובן, שהוא בעל המעות, יתנם (להמעות) במתנה גמורה לשמעון (ויכול ליקח משמעון שטר כנגד סכום זה, שיהי' בטוח שלא יפסיד מעותיו), ואח"כ יעשו שמעון לראובן שליח להניח המעות בבנק (ואחוזי הריוח יהי' של ראובן), ויתנו ביניהם שאין כל אחריות על ראובן על הקרן (שלכן אין לראובן שום בעלות על הקרן).

ואז, כיון שהאחוזים הם של ראובן, והקרן של שמעון, אין כאן רבית, שהרי אין איסור רבית אלא על רבית הבאה מלוה למלוה, משא"כ כאן שהמלוה הוא שמעון, והרבית שמשלם הלוה מגעת לראובן. ובאופן זה יש יתרון נוסף — שהרי גם לא התנה בעל הכסף שילוה ברבית (כיון ששמעון — שהוא בעל הכסף — לא דיבר מאומה עם הבנק).

ובלבד שלא יהי' ראובן סמוך על שולחנו של שמעון (כי, כאשר ראובן סמוך על שולחנו של שמעון, נמצא, שגם שמעון מרויח מאחוזי הריוח — רבית — שמקבל ראובן)⁸.
ויש לעיין בכל זה.

ויעויין בריטב"א ב"מ (סט, ב) במה שחילק בין ב' הלשונות ד"שכר אמירה", ורבית דקאתי מלוה למלוה⁹.

וכמדומה שר' משה לייב גינצבורג נ"י, חתנו של אדמו"ר מהר"ש נ"ע, הי' כותב — עפ"י הוראה מליובאוויטש — "עפ"י היתר עיסקא כתקון רז"ל".

אלא שבנדון דידי' גרע יותר — לפי שהי' בעה"ב יחיד, ולכן הוצרך להיתר עיסקא דוקא, משא"כ ברוב הבנקים דעתה שיש גם אינו יהודי באמצע, ואפשר לצרף הסברה דיש ברירה, כנ"ל. ואפשר

(7) ראה ב"מ נט, ב: "אמר רבא שרי לי' לאיניש למימר לי' לחברי' הילך ד' זוזי ואוזפי' לפלניא זוזי, לא אסרה תורה אלא רבית הבאה מלוה למלוה".

(8) ראה גם שו"ע שם: "מותר לומר לחבירו הילך זוז ואמור לפלוני שילוני ואפי' לבן המלוה מותר לומר כן, והוא שיהא גדול ואינו סמוך על שולחן אביו".

(9) ושם, בביאור מימרא הב' דרבא, "שרי לי' לאיניש למימר לי' לחברי' שקיל לך ארבעה זוזי וא"ל לפלוני לאוזפן זוזי, מ"ט שכר אמירה קא שקיל": "וה"ה נמי דמצי למימר לי' משום טעמא דלא אסרה תורה אלא משום רבית הבאה מלוה למלוה. . אלא אפילו טפי איכא דאפילו משום רבית כלל לא יהי' הנהו זוזי דהא לא יהיבנו למלוה, אבל מעיקרא ריבית מיהא שקיל מלוה אבל לא בא מיד הלוה, אבל הכא אפילו ריבית ליכא כלל, הילכך שייך למימר האי טעמא דשכר אמירה הוא דשקיל".

לצרף גם הא דכל שאין הבעלים ידועים לאו אחיך מיקרי, ואין זה בכלל האיסור ד"לא תשיך לאחיך"¹⁰ דוקא (והוא ממהרי"ט¹¹). הובא בחו"ד¹²).

וצ"ע בכל הנ"ל.

(10) תצא כג, כ.

(11) חיו"ד סל"ט.

(12) ליו"ד סק"ס שם (ביאורים סק"י).

פשתן כבה מהר.

א. בענין הסימן שעל ידו יכולים להבחין בין פשתן וצמר גפן (לענין כלאי בגדים), שפשתן כבה מהר¹ — הרי כל המפרשים הסכימו שהסימן אינו מועיל, אלא כדי לאיים על החייט האיננו יהודי, דלא ניחוש לאיחלופי — בשעה שהישראל נותן לו חוטי קנבוס, שאז ירא להחליפם בחוטי פשתן, כיון שהישראל יכול לברר זה ע"י בדיקה באש, אבל אין לסמוך על סימן זה אם רק אומר לו לתפור מחוטי קנבוס (אבל לא נתן לו חוטי קנבוס), ועאכו"כ כשקונה ממנו לכתחילה. וכדהובא מפני יהושע². וכן הוא בפרישה ודרישה³, בית הילל⁴, ועוד.

ואף שיש לעיין בשו"ת פני יהושע זו באיזהו מקומן,
וכן יעויין בפרישה ודרישה לטור יו"ד סי' ש"ב⁵, שלהרא"ש

(1) ראה רמ"א יו"ד ס"ב ס"ב: "חוטי פשתן כשמדליק כבה מהר, ושל קנבוס הולך ושוורף (כן משמע במגיד משנה פ"ח דמאכלות אסורות)."

(2) בשו"ת יו"ד ס"ח ("נשאלתי אם יש לסמוך בחוטי שאינן ידועין אם הם חוטי פשתן או קנבוס לבדקן באש שהפשתן כבה מהר והקנבוס הולך ושוורף, וכן שאר בדיקות שאומרים העולם כו"). — ושם: "הרב המגיד .. לא כתב כי אם דהגוי מרתת להחליף, כיון דאפשר לעמוד על החילוף מרתת הגוי, כיון דאומן הוא שלא ירע אומנתו .. אבל שיהי' סימן מובהק לקנות מן הגוים לכתחילה מחמת זה, לא מצינו בשום פוסק וכו".

(3) לטור יו"ד ס"ב. — ושם (בפרישה) סק"ג: "לפי טעם .. שיכולין לעמוד על הדבר לנסותו בדליקה, א"כ לפי זה הי' גם כן להאמין לנכרי לכתחילה, אפילו אם אין הישראל נותן לו חוטי קנבוס. ושמא י"ל דכולי האי לא סמכינן אבדיקה הנ"ל אלא היכא שנותנין לו חוטי קנבוס, די שברא להתיר, כי אין החייטים חשודים להחליף כולי האי, ומש"ה סמכינן אבדיקה הנ"ל".

(4) ראה בית הלל לשו"ע יו"ד סר"צ (לענין איסור תפירת בגד קנבוס תחת בגד צמר משום מראית עין): "בעו"ה ראה ראיתי אשר המוני עם קונים בגד קנבוס מן ערלים .. וסומכין עצמם על זה שאומרים החייטים יהודים שהם מבינים שהוא קנבוס .. וחקרנו ודרשנו אחר זה מחמת חוטי קנבוס ובגד קנבוס, וקרינו את כל החייטים ישראלים וגם היו אצלנו ערלים בעלי מלאכות של בגד פשתן, ולא היו יכולים להבין איזה הוא של פשתן ואיזה הוא של קנבוס. ותיכף ומיד עשינו תיקון שלא לקנות שום בגד קנבוס עד שנעשה דוקא בפני ישראלים בכשרות וכו". ושם ס"ב (לענין הקונה בגדים מן העכו"ם שצריך להתיר תפירתו ולתפרן בקנבוס — אם הוא רק במקומות שפשתן מצוי, או גם במקומות שאין פשתן מצוי): "אע"פ שבאיזה מקום פשתן אינו מצוי, אסור לקנות בגדים מן העכו"ם וללבוש אותם בלא התרת התפירה .. משום דאף שאינו שכיח בזה המקום פשתן הגדל שם, אבל מביאים לשם ממקום אחר .. וכמ"ש לעיל בסימן רח"ץ וכו".

(5) בפרישה שם — בביאור הטעם ש"אפילו אם הנכרי מסיח לפי תומו שתפרן בקנבוס

(ש"כתב .. הקונה בגדים מן הנכרים צריך להתיר תפירתן ולתופרם בקנבוס⁶) הוא רק ספק כלאים דרבנן, ולא ספק כלאים דאורייתא כדעת הפני יהושע בדברי הרא"ש⁷, וא"כ יש מקום לומר שבספק כלאים דרבנן יש לסמוך על סימן זה,

אבל בכל אופן, הרא"י שמביא הפני יהושע משו"ת הרא"ש שכתב ש"צריך להתיר תפירתן", ולא כתב שצריך לבודקן, היא רא"י מוכחת שאין לסמוך על בדיקה זו כשקונים בגדים מן הנכרים. ומי יבוא אחרי המלך.

ובבית הלל ופני יהושע כתבו יתירה מזה — שהסימן להבחין בין פשתן לקנבוס הוא הבל וכו'⁸.

ויש לעיין בשער הכולל⁹ מה שכתב לענין סימני אתרוגים

אינו נאמן": "שידוע לכל הנכרים שחייטי ישראל מחזירין על הכפרים אחר מטוה קנבוס, כי אינו מצוי כמו הפשתן, והנכרי כדי להשביח מקחו אמר כן. ועיין בדרישה¹⁰. ובדרישה שם: "וצ"ע דבלא"ה נמי אין להאמין לנכרי במסיח לפי תומו אלא באיסור דרבנן ולא באיסור דאורייתא .. וצ"ל דס"ל דגם כלאים מדרבנן הוא, כיון דבגדים שלנו אינם שזורים וכו'".

(6 טור יו"ד סו"ס שב. ובב"י שם: "בפ"ט דנדה כתב כן. וז"ל בתשובה כלל ב' כו'".
7) ושם, ש"על מתני' גופא ("לא ילבש בהם עד שיבדוק") כתב — הרא"ש — דצריך לתפרן, ולא כתב לבדקן, אלא ש"מ דבדיקה במתני' אין פירושו לבדקן באור .. אלא פ"י שצריך לפשפש אם הכל צמר ואין ביניהם פשתן ודאי, וה"ה אם .. מספקא לך אם הוא פשתן, הוא כפשתן ודאי, כדק"ל בכ"מ בספיקא דאורייתא לחומרא וכו'". וכן בהמשך התשובה: "ופשיטא שאין אנו רשאים .. להתיר איסור דאורייתא וכו'".

(8) בבית הלל סר"צ, מביא מ"ש בספר מעדני מלך (הביאו הש"ך בסי' ש"ב) "שמעתי מחייטים ישראלים שבודקין הקנבוס בענין זה שמושכין החוט עד שנמשכו כמין שערות ארוכות הרבה בידוע שהוא קנבוס". וכתב: "אבל כל זה הבל ואין בו ממש, ואסור לסמוך על זה, באשר שעיני ראו במראה ולא בחידות .. חקרנו ודרשנו אחר זה .. וקרינו את כל החייטים .. ולא היו יכולים להבין איזה הוא של פשתן ואיזה הוא של קנבוס". ובשו"ת פני יהושע שם: "ואני מעיד כי ראיתי כמה פעמים פשתן שהולך ושורף כמו קנבוס".

(9) בשער הכולל פל"ז ס"א: "ד' סימנים יש להבחין בין אתרוג המורכב מלימוני לאתרוג שאינו מורכב כו' (עיין במג"א ובשו"ע אדמו"ר סימן תרמ"ח וט"ז ובאר היטיב סימן תרמ"ט בשם תשובת הרמ"א סימן קכ"ו בשם מהר"מ פדואה ועולת שבת). ואם לסמוך על הסימנים הללו להכשיר אתרוגים שאינם ידועים בבירור שאינם מן המורכבים, כתוב בשו"ת חת"ס או"ח סימן ר"ז, וז"ל: כל אלו הסימנים לאו דאורייתא, ולא נזכרו בש"ס ובשום מקום מהראשונים. ומן הדין דינו של אתרוג כדין עוף טהור שאינו נאכל אלא במסורת. ע"כ אותם הבאים מיאנאווא שמסורת בדינו מאבות אבותינו ורבותינו חכמי הצרפתים (רש"י ובעלי התוס' ז"ל) אשר מעולם יושבי מדינת אשכנז יוצאים י"ח באתרוגים הבאים מיאנאווא, הן הנה הכשרים ואין צריך שום סימן. והגאון מהר"מ פדואה ז"ל לא בא אלא להודיע סימני האתרוגים ההם כדי שאם לא ימצא בהם אותן הסימנים, ידע שאינם מאותן שמסורת בדינו. אבל הבאים בודאי מאיים אחרים, אפילו יש בהם אותן הסימנים, אין רא"י שאינם מהמורכבים כו'". — ומזה רא"י גם לנדו"ד, שאין לסמוך על הסימנים דפשתן כו'.

המורכבים, שגם הם סימנים מחודשים. ואינו תחת ידי. וכמדומה שציין שם⁹ לשו"ת חתם סופר.

ב. בגוף הדבר שפשתן כבה מהר — יש להעיר מישעי' א' לא', שכמדומה שפירש כן הרד"ק על "והי' החסון לנעורת וגו'", ש"נעורת" ("שמנערין מן הפשתן"¹⁰) כבה מהר¹¹.

ומהא דאמרו חז"ל במסכת שבת (יא, א) "יפה תענית לחלום כאש לנעורת" — משמע, דכלה הנעורת לגמרי (שזהו המכוון בתענית שעל ידו יכלה לגמרי הענין הבלתי-רצוי שבחלום), ולא שכבה מהר.

וכן בסנהדרין (לז, א): "אפשר אש בנעורת ואינה מהבהבת", דפירש"י "אוחזת ודולקת". ועיין ג"כ סוטה (מח, א): "זמרי נשי ועני גברי (מבעיר את יצרו) כאש בנעורת" (אבל "זמרי גברי ועני נשי, פריצותא", "קצת פריצות יש .. אבל אינו מבעיר יצרו כל כך"). והיינו, שאש בנעורת אינה באופן שכבה מהר.

ואולי יש לחלק בין נעורת (שהוא הננער בעת ניפוץ הפשתן — עיין בפירוש המשניות שבת רפ"ד: "נעורת שם הדבר הנופל מן הפשתים כשמנפצין אותו". ובירושלמי שבת פ"ד ה"א: "נעורת וכו' נסורת (הקש הדק הנופל מן העץ כשמגררין אותו במגירה¹²) וכו' היא הדא היא הדא" (דנסורת ונעורת מין א' הן¹³). ועיין ג"כ שופטים טז' ט': "כאשר ינתק פתיל הנעורת בהריחו אש", "פסולת הפשתן המנערים ומשליכים ממנה בעת הנפוץ, כמו והי' החסון לנעורת, ור"ל חוט המנוער מהפסולת שהוא נוח להשרף בקל"¹⁴) ובין חוטי פשתן — שנעורת דולקת עד שכלה לגמרי, משא"כ חוטי פשתן כבים מהר.

וממשה ר"ה (פ"ב מ"ג) שהיו "משיאין משואות" גם מ"נעורת של פשתן", ופירושו שהוא מרבה שלהבת¹⁵ — בלאו הכי (גם לולי החילוק הנ"ל בין נעורת לפשתן) לא קשיא על זה שפשתן כבה מהר,

(10) פרש"י ורד"ק עה"פ. וראה לקמן בפנים.

(11) ברד"ק שם: "כמו הנעורת .. שיכלה מהרה מפני נצוץ האש .. הנעורת הבערת לא

תהי' בוערת אלא זמן מועט ותכבה".

(12) פיה"מ שם.

(13) קרבן העדה שם.

(14) מצו"צ עה"פ.

(15) פרש"י שם ("כל אלו מרבים שלהבת").

וכתירוץ התוספות ישנים בשבת ר"פ במה מדליקין¹⁶ בדברי רב יוסף ש"חוסן" שאין מדליקין בו הוא "נעורת של פשתן", שאין להקשות מהכתוב "והי' החסון לנעורת" דמשמע שהנעורת דולק, לפי שקש נמי דולק יפה, ובכל זאת לא מעלי לפתילה — דגם אהנ"ל אולי אפ"ל כן, שנעורת של פשתן מרבה שלהבת, ובכל זאת כבה מהר.

ג. ולכאורה, מפירש"י (שבת שם) ד"ה כיתנא, שפירש הפסוק "והי' החסון לנעורת": "והכי קאמר קרא פשתן החזק יהפך לנעורת, כלומר הגבור יהי' חלש", עכ"ל — משמע, ד"חוסן", שהוא פשתן דלא נפיץ¹⁷, ג"כ בוער באש, אף שאינו בוער כל כך כ"נעורת" (שלכן בכל הנ"ל אמרו כ"נעורת" דוקא).

וההכרח לזה — דאי לא תימא הכי (שגם "חוסן" בוער, אלא נאמר ש"חוסן" אינו בוער כלל), הוה לי' לפרש הפסוק "והי' החסון לנעורת" כפשוטו: "והי' החסון", שאינו בוער, "לנעורת", הבוער. ואז אתי שפיר גם סיומא דקרא — "ובערו שניהם (זה שאינו בוער וזה שבווער) יחדיו וגו'".

ומדלא פירש כך — שמע מינה שאי אפשר לפרש כך (והי' החסון שאינו בוער כו'), משום ד"חוסן" רק לפתילה לא חזי, מפני שאין השמן נמשך וכו', אבל גם הוא בוער.

ד. ועפ"ז אתי שפיר ג"כ מה דנחית רש"י לפירוש קראי, בש"ס שבת¹⁸, ובש"ס גופא אינו מפרש הקרא על אתר, בקושיית אביי על רב יוסף דס"ל ש"חוסן" הוא "נעורת של פשתן": "והכתיב והי' החסון לנעורת (מכלל דחוסן לאו נעורת הוא)", אלא דוקא לפי המסקנא בדברי אביי ש"חוסן" הוא "כיתנא דדייק ולא נפיץ" — דלפי הנ"ל ניחא.

וההסברה בזה — דלפי הס"ד ד"חוסן" הוא "נעורת" (ובמילא

16 בשבת שם (כ, ב) — במשנה: "אין מדליקין .. בחוסן". ובגמרא: "חוסן, אמר רב יוסף נעורת של פשתן. אמר לי' אביי והכתיב והי' החסון לנעורת וכו'". ובתוספת ישנים: "יש מפרשים (קושיית אביי) דקרא משמע שהנעורת דולק. ואין נראה, דקש נמי דולק יפה, ואין דומה לפתילה".

17 בשבת שם: "אלא אמר אביי (ש"חוסן" הוא) "כיתנא דדייק ולא נפיץ" (דכיון דלא נפיץ אין שמן נמשך אחריו — פרש"י).

18 דלכאורה, אם הפסוק דורש ביאור — הוה לי' לפרשו במקומו, ולא בש"ס (וראה הערה הבאה).

אי אפשר לפרש הפסוק "והי' החסון לנעורת" בשייכות לפשתן), ועל-כרחך פירוש דקרא הוא: "והי' החסון", אליל החזק¹⁹, ואינו ענין לפשתן, אתי שפיר המשך הפסוק — שאליל החזק יהפך לנעורת הבוער בקל, "ובערו שניהם וגו'".

אבל לפירוש אביי ד"חסון" הוא "חוסן", פשתן, ולאחרי שידעינן דגם הוא בוער (אף דלא כל כך כנעורת), שלכן אי אפשר לפרש "והי' החסון לנעורת", שפשתן שאינו בוער, יהפך לנעורת הבוער, ובערו שניהם יחדיו (כנ"ל ס"ג) — הוכרח רש"י לפרש פירוש חדש, דלא כפשטי', אלא "הכי קאמר קרא פשתן החזק יהפך לנעורת".

וזהו שמוסיף רש"י "כלומר" וכו' — דכיון שמפרש שלא כפשוטו, צריך לבאר תוכן הדברים: "כלומר הגבור יהי' חלש".

ואסיים

19) כ"ה ברד"ק ("אמר על האלילים .. החסון והחזק שבפסילים וכו'"), ובמצו"ד ("הפסל העשוי מעץ חזק"). אבל בפרש"י: "החסון, התוקף, שהיו אונסין את העניים וגוזלין אותן ומתחסנין בממון כו'".

קטע מזיכרונות סב הכלה הרה"ח וכו' ר' חיים אהרן שי' דוברוסקין¹

אבי, הרב ר' יחיאל מיכל דוברוסקין, נולד בערך עת"ר, לידתו בעיירה "ווארארעווקע", עיירה קטנה שליד ניקולייב, לאביו ר' שניאור זלמן.

בגיל 13 נשלח ללמוד בישיבה בבריסק אצל ר' משה .. שם למד כשנתיים. דודו, אחי אמו, התגורר בבריסק והוא ביקש להכיר את שיטת הלימוד דם.

לאחר מכן נסע ללמוד בקישינוב שברומניא, שם שלמד כ-4-5 שנים. נשיא הישיבה הי' הרב י"ל צירלסון.

מספר שנים לפני חתונתו (שהיתה בערך בתר"צ) עברה גם משפחתו להתגורר ברומניא.

בשנת תרפ"ט, הגיעו אבי (רי"מ) ואביו רש"ז לחתונת הרבי בוורשה, ב"קבלת פנים" כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע קיבל את האורחים בלבביות רבה ואמר לכל אחד משהו. כאשר ראה את אבי וסבי ציין בחיוך רחב ובנימת התפעלות את הגעת האורחים מרומניא!.

היתה זו קבלת פנים חמה במיוחד ..

[יצויין כי גם הסבא הרב ר' אברהם שניאורסון חותנו של כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ הגיע מרומניא, וכנראה הכוונה (בהדגשת רומניא) למישהו מלבד המשפחה]

בשנת תרצ"א עבר לעיר "בראילא" לשמש שם כשוחט, הוא קיבל על כך מכתב ברכה מהרבי ריי"צ שנמצא תחת ידי, בו הוא מברכו בהצלחה בשליחותו.

אבי הי' כברלין בשל בעי' רפואית של אשתו ונכנסו לרבי בתור חתנא דבי נשיאה עם שאלה בלימוד², שנים רבות לאחר מכן [כנראה בהיותו ביחידות] הרבי הזכיר מה שדיברו אז.

¹ נכתבו ע"י הרה"ח ר' משה לוי יצחק בן הרמ"מ שי' לאופר ונמסרו לדפוס ע"י מערכת 'ימי מלך'.

² יתכן מאוד כי הנושא שדובר אז - נכתב אח"כ במכתב והוא הרשימות שהובאו לעיל.

מכתבים מבית חיינו - קבוצה תשל"ט³

יום ד' ג' תשרי תשל"ט

התועדויות אלו (דערב ראש השנה וראש השנה), מן הסתם שמעתם על תוכנם וכו', והיו מלאים התעוררות ושמחה על ידי דברי הקודש שאמר אד"ש בשיחות ומאמרים המעוררים את הנפש כמים, בקשר לחג ראש השנה, בשני התועדויות אלו נטלו ידיים לסעודה וגם כן אד"ש נטל ידיו הק', ולאחר כך הי' חלוקת כוס של ברכה מאד"ש כשמפעם לפעם מראה אד"ש להגביר את השירה על ידי ידיו הק'. אתמול הייתי בין העוברים וקבלתי כוס של ברכה, בתחילה הייתה הכרזה מטעם "ועד המסדר" כאן - שהיות שצריכים לשמור בריאותו של אד"ש לכן שייגשו רק האורחים, ורק אלו שעדיין לא קבלו בהתועדויות הקודמות וכו'. ואחר כך כשמע אד"ש על ההגבלות שרוצים לעשות בנידון זה אמר שאדברא שכולם יבוא לקחת בלי הגבלות ומה שיותר באים לקחת זה גורם לו יותר נח"ר והטבת הבריאות אלא שיהי' בסדר ובמנוחת הנפש ולא צריכים למהר.

בכלל היו התועדויות אלו מלאים תוכן ורגש וכו' כנ"ל עם הניגונים וכו', אתמול שרו את כל הניגונים שכל הרביים חיברו או חבבו אותם וכו', לכל רבי שרים ניגון אחר. את ניגון 'ג' תנועות' אבינו מלכנו' ימין ה' וכו' ולאחר כך אמר אד"ש שכידוע הווארט מהרבי הקודם שכל האומר שמועה יראה כאילו בעל השמועה עומד כנגדו וכל שכן בניגון, הרי כשמנגנים ניגון של רבי, יראה כפי שהרבי עומד כנגדו וכו', ואמר לשיר את הניגון 'אתה בחרתנו' עם שני האופנים שבניגון שאופן הא' מראה על עבודת הצדיקים ואופן הב' על עבודת הבעלי תשובה. כן דיבר על זה שהסיום של היומא אריכתא דראש השנה הוא יום ג' יום שהוכפל בו כי טוב ולכן צריכים לקרחת מזה הוראה על העבודה של טוב לשמים וטוב לכריות כדרשת רז"ל, ודיבר על התקנה מגדולי ישראל לעשות מגבית כדי לתת לנצרכים תמיכות לאכילה וכו' בחגים, כפי שדיבר בארוכה אשתקד.

התפילות והתקיעות מאד"ש היו פה להפליא שאין לתארם במילים.

³ נקודות משיחות שנאמרו בימות החול הושמטו.

אור ליום ה' ב' חשוון תשל"ט

ח.ש. נסע מסתמא היום למוריסטאון, ואתמול כלילה נכנס ליחידות וכפי שהוא מספר הרי שהרבי שליט"א אמר לו שיישאר פה. בצירוף ברכות לו ולמשפחתו שיחיו.

היום לאחרי מנחה עמד אחד שהרבי מקרב אותו כמה פעמים ואמור לו למחות כפים וכו' ועמד ליד ג"ע התחתון וכן משה פרמן (שליח בוונצואלה) עמד שם ואד"ש ברך את משה הנ"ל בנסיעה טובה, ושאל גם כן את המקורב הנ"ל אם הוא ג"כ נוסע, ואמר שלא, שאלו אד"ש, אלא מה אתה עושה כאן, ענה שבא לראות פני אד"ש, אמר לו אד"ש "נו". וחיין.

אור ליום ג' כ"א מרחשון תשל"ט

7706 כרגיל, מפעם לפעם באים אורחים מסוימים, כן לאחרונה היו כאלו שנסעו לשוויץ ולארץ הקודש ואד"ש נתן להם כסף לצדקה במקומות אלו וברכם וכו'. היום במנחה ראיתי אנשים ממשדד השיכון (ישראלים) וכן אד"ש נסע היום לאוהל אבל התועדות אין, מה שיש הוא אסיפה ב7706 על ידי הנהלת הישיבה בקשה לזה שאד"ש נכנס ביום שבת קודש בבוקר בשעה 8 ורבע לערך בבוא מביתו ל7706 הרי במקום להיכנס מיד לחדרו המשיך הוא, להפתעת הבחורים, במסדרון שעל יד האולם הקטן למעלה, וכן נכנס לחדר שני, וסקר מכל דלת את הבחורים הלומדים שם, כנראה הי' זה בקשר ליום כ' חשוון ושמעתי שהי' בעבר עניינים כאלו בסמיכות ליום זה, ויהי רצון שיהי' לאד"ש נחת מאתנו התמימים יחיו שנחשבים לפניו כבנים.

אור ליום ו' כ"ד מרחשון תשל"ט

כעת ראיתי כשהרבי נסע הביתה, והמעניין הוא שכשהרבי יצא מחדרו לעבר המכונית בחוץ כרגיל, נעצר לפתע לפני המדרגות שלפני המכונית והי' נראה מחפש ומסתכל בשקית שבידו ולפתע הסתובב וחזר בחזרה לחדרו ולאחר זמן מועט יצא שוב ונסע הביתה (כשהרבי נעצר עמדתי בפתח של 770 וכשרצה לפנות בחזרה הלכו משם העומדים ונכנסו לזאל)

אור ליום ה' אדר"ח כסלו תשל"ט

היום ערב ראש חודש נסע אד"ש לאוהל כדרכו בכל ערב ראש חודש.

ר' שלמה זרחי יתועד הלילה – כנראה גם בקשר לזה שנהי' שנה מאז שהרבי שליט"א חזר לראשונה מחדרו לביתו לאחר שמיני עצרת אשתקד, וכן יתועד ר' שלום מרוזוב ב770.

אור ליום ד' ו כסלו תשל"ט

בכלל עדין אין חדש במיוחד מפה, למרות שכל מנחה ומעריב וכו' עם אד"ש זה 'חדש' וחוויה חדשה עם חיות נוסף שאת זה אי אפשר להעלותם הכל על הכתב שכן הם דברים שצריכים לבד לחיות אותם ולהיות פה.

היום יש גם כן חתונה של א' בשם נאגעל והגיעו הרבה אורחים מאיטליה ובתוכם ר' גרשון מענדל גרליק השליח והרב שם. וכפי ששמעתי הרי כשעמדו הם ב7705 במעריב היום – עשה להם אד"ש עם הראש (לאות שלום).

י כסלו תשל"ט

היום ייסע כנראה, אד"ש לאוהל ובמילא יהי' מנחה יותר מאוחר, בערב, כן אומר הוא קדיש היום⁴.

בשבת הכל הי' כרגיל, ב'הוא אלוקינו' הורה אד"ש לשיר וכו', ראיתי גם כן שאחרי התפילה כשאד"ש הולך לחדרו אומר (בראשו) גוט שבת (בין השאר גם לברוך נחשון) ובכלל הרי מסתמא שמעתם פרטים נוספים על ביקור של אד"ש בתערוכה שלו (אתמול הכריזו ב7705 אחרי התפילה שמהיום בערב יפתח תערוכה זו) והוא – ברוך נחשון – אמר לי שאכתוב לך פרטים מזה .. מה שכן אכתוב הוא: שכפי ששמעתי התעכב אד"ש על כל ציור ושאל על זה והעיר וכו' – הי' שם כ50 דקות – והי' דברים מעניינים, כן שמעתי שהרי על כל ציור חתום הוא בשמו של נחשון וכתבו גם כן 'חברון' ואד"ש אמר לו שיכתוב "קריית ארבע" (כנראה לשיטת אד"ש שיישוב זה – קריית ארבע – הוא מסווה על אי מתן התיישבות יהודית בחברון עצמה וישוב זה איננו חברון גופא) וכלי נדר אכתוב על זה להבא יותר.

עדיין אין יודעים אם יקיים אד"ש התוועדות בי"ד כסלו הקרוב ומסתמא תשמעו כבר על הנעשה, בעזרת ה', וודאי יש פעולות שונות בקשר לזה וכו'.

פה ראיתי שהבחורים עובדים בהעתקת (ככדי להכינו לדפוס) הכתבי יד ממאמרים אדמו"ר הרשב"ב עטר"ת.

י"ד כסלו תשל"ט

שמעתי שמתכוננים להוציא לאור קונטרס מיוחד לי"ד כסלו (מחר) עם השיחות קודש של אד"ש שנאמר בקשר לשנת הארבעים (ובזה יהי' גם צילום של הזמנתו לחתונה של אד"ש) כן גם כן את

⁴ כנראה על דודו הרה"ח וכו' שמואל ע"ה שניאורסאהן.

הדרושי חתונה .. גם שמעתי שצובעים את החלון של החדר של אד"ש. ככה, אין חדש מיוחד עכשיו, ואני הולך עוד מעט להתפלל מנחה עם אד"ש (השעה עתה 3:05 אחה"צ).

אור ליום ועש"ק ט"ו כסלו תשל"ט

היום יום ה' יצא אד"ש לקריאת התורה בזאל למעלה כרגיל, וכל האורחים נגשו אחד אחד לברך הגומל שעתה מפני שהקהל קטן מרשים זאת למרות שכתשרי לא, ובשעה 8 נסע אד"ש לאוהל וחזר אחרי 5, ה' תפילת מנחה, והגיעו עוד אורחים מארץ הקודש .. ולאחר מנחה נגשו זקני אנ"ש עם ברכה לאד"ש את הברכה אמר ר' משה כ"ץ נדמה לי, וענה להם בחזרה וכו'

נזכרתי, אתמול לאחר מנחה נגש יהודי מבוגר אל אד"ש ודיבר עם אד"ש קצת בזאל למעלה, שמו הוא כנראה 'ברמן' ושמעתי מהחברה כאן שסיפר שהי' גר בירושלים וכשהרבי הקודם (הוא אמר בלשון 'השווער') ה' שם הוליך הוא אותו בכותל ובהר הזיתים והעלה אותו על גג ביתו כי משם ה' ניתן לראות את הר הבית ואשר שאלו למה הוא בא הנה וסיפר בקשר לחתונה וכו' ואד"ש ברכו באריכות ימים וכו' והי' לי מעניין לראות שיחה כעין זו שלא רגיל כזאת כך – בלי 'יחידות'.

כשהגעתי ל770 ראיתי שמסביב שולחן יושבים מחשובי אנ"ש, ר' יואל, ר' ליב גרונר, הבן של ר' בן ציון שמטוב, הר' מנטליק, ר' דוד רסקין ועוד מאנ"ש דפה וסיפרו וכו'. למשל, ר' ליב שאל את ר' יואל מאין המקור למנהג שמתחת לחופה "יצייר" החתן את ציורו-תמונתו של הרבי וענה מישהו (לא ראיתי מי) סיפור מהמונקטשער שאמר למישהו שיחשוב עליו בעת חופתו, וכן סיפורים בעניין תמונות מהרביים בקשר עם תגובות מהרביים עליהם, וכן הלאה סיפורים שונים שהרבי שליט"א סיפר על הרגטשובער' וכו', ואחר כך סיפר ר' ליבל על מכתבים וכתבי יד קודש מהרביים שנמצאים אצל אנשים שונים, וזה מעניין לשמוע את מה שנתנו מהם לאד"ש.

אור ליום ב' א' דחנוכה תשל"ט

היום ה' תפילת מנחה עם אד"ש בזאל הגדול למטה ובאו קהל גדול והרבה ילדים כן ירבו, אחד הדליק את החנוכיה לאחר מנחה והקהל שרו הנרות הללו כשאד"ש מסתכל בפנים רציניים וכו' וכשיצא עשה בידו הק' להגברת השירה.

הרב ליווי (מהכשרות) ה' לפני שבועיים ברוסיה והסריט שם סרט (20 דקות) שבו רואים התוועדות מלווה מלכה שם, וציוני הקודש, של רלוי"צ וכו' ועוד, ומקודם הראה את זה לאד"ש (היום בערב) ולאחר מכן בזאל הקטן למעלה.

כלילה שלפני ההתוועדות של י"ד כסליו התוועדו בזאל למעלה, ודיבר שם ריל"ג וסיפר שאד"ש תובע בין השאר ומדבר איתם – עם המזכירות, על שני דברים. א. שמדוע עושים קאך בעניינים של

פוליטיקה שגאמר בהתועדות ולא בנגלה וחסידות שאד"ש אומרם בהם, (ודבר זה הזכיר גם כן באחת ההתועדויות האחרונות)⁵ וב. על עניין האחדות שחסר בחסידים וכו'.

כמו כן עשו פה בכמה לילות סעודת שבע ברכות, עם חתן שהי' בזה גם כן, בקשה לזה שזה 50 שנה מהשבע ברכות של אד"ש, ושרו מנגינת אשר ברא וכו' שזה הדיבור המתחיל של המאמר בי"ד כסלו בהתועדות, וכשיצא אד"ש מחדרו בלילה לאחר חצות עשה - כשהלך - בידו הק', כמה פעמים.

אור ליום ועש"ק מקץ נר ה' דחנוכה תשל"ט

היום נסע אד"ש (ולפני זה למקווה) לאוהל ואחרי שחזר התקיימה תפילת מנחה למטה בזאל הגדול (כמו שהי' בערב חנוכה) ולאחר הדלקת הנרות בבית הכנסת נרות חנוכה נגנו את הנרות הללו כשאד"ש מביט על החנוכייה וכן על הקהל ועשה בראשו קצת להגברת השירה ובצאתו רמז להמשיך לנגן את הקטע 'על ניסך וכו'' כשהוא הולך ועושה בידו הקדושה להגברת השירה.

הסדרים בישיבה כרגיל וכמובן שלהולכים למבצעים יש רשות. הלילה לאחר הסדר התקיימה חלוקת דמי חנוכה ב770 למעלה מטעם הישיבה, ולפני זה דיבר ר' דוד רסקין ור' מרדכי מענטליק על שימו לבבכם בלימוד התורה ועל תפקידו של תמים נרות להאיר, וכעת מתועד ר' שולם מרוזוב.

התועדות כ"ק אד"ש תתקיים מסתמא במוצאי שבת קודש הבא עלינו לטובה.

(שמעתי איזה שמועה שש. רוצה 'לצאת' בעד החזרת שטחים ח"ו (ונגד אד"ש) ושר' זעליג פלדמן הזהיר לו וכו', האם נכונה שמועה זו?)

בינתיים חג חנוכה שמח ושבת שלום וחודש טוב (כפי שזכור לי, כתוב באגרות קודש של הרלי"צ שתאריך ועניני היום הולך לפי דעת הכותב ולכן שייכת פה ברכתי זו למרות שזה מסתמא יגיע לאחר שבת).

יום עש"ק מקץ תשל"ט

כעת התפללתי במנין כ"ק אד"ש מנחה כשלפני עלינו הדליקו את הנרות חנוכה כשאד"ש מביט על זה (ולפני מנחה נתן לילדים לשים צדקה, כרגיל) נכנס לתפילה ב20:3 לערך.

⁵ מוצש"ק חיי שרה

מוצש"ק - לפני ההתועדות

אד"ש קבל מפטיר על הס"ת השלישית – חנוכה. ושמעתי ב"ה הרבה מזה, למנחה קבל אד"ש גם כן שלישי (שלא כרגיל בכל שבת רגילים שלא קוראים לאד"ש לשלישי במנחה) וקראו בספר תורה של משיח. אחר כך הי' מעריב כרגיל, אלא שהדליקו נר חנוכה בבית הכנסת כבכל ימי החנוכה ושרו הנרות הללו וכו', ראיתי גם כן שאד"ש יצא היום מ770 לערך בשעה .. לכיוון ביתו לאחר תפילת שחרית, וכן במוצאי שבת קודש. ועתה מחכים בעזרת ה' להתועדות (שאד"ש הודיע על זה) שתתחיל ב9:30 ואקוה שיהי' לי מקום מסודר לעמוד בהתועדות ויהי רצון שנהי' 'כלים' לזה וכו' ונקיימנה בשמחה וטוב לבב.

לשבת זו באו לכאן למעלה מ1000 סטודנטים לפגישה עם חב"ד הם כנראה חולקו לבתים לאכול וכו' וכן הי' להם נאומים, אתמול בלילה ראית קצת שמדבר אליהם המרצה הידוע פה של חב"ד (כפי שאמרו לי) ר' זלמן פוזנר באולם חובבי תורה, כמו כן הכינו להם מקום מיוחד ב770 לתפילות וכו'. ושמעתי שמפעולה כזאת נכנסים לפחות 10 כן ירבו, מהם, אלינו.

יום א', בדר"ח טבת תשל"ט

מצרף אני בלי נדר לזה. קיצורי תוכן קצת מההתועדות ה"נפלאות" אמש שמסתמא שמעת כבר זאת על ידי השידורים, ובכל זאת אשלח הנ"ל (כפי שזכור לי) על כל פנים לתועלת בשבילי כדי שארשום וכו'.

היום הי' קריאת התורה כרגיל בזאל למעלה, אד"ש קבל רביעי (בספר תורה השני – חנוכה), ראיתי גם כן שהכינו בזאל למטה בימה ופלקטים בקשר למסיבת חנוכה לילדים שתתקיים היום ומסתמא תהי' מנחה גם כן שם עם אד"ש.

יום א' ח' טבת תשל"ט

בשבת אד"ש לא הלך כרגיל לביתו וכשנהי' מאוחר קצת מהזמן הרגיל להליכתו, חשבו שאולי יצא עוד מעט למנחה – לפני הזמן הרגיל – קודם, והכינו את המקום וכו', אבל לבסוף יצא למנחה בשעה הקבועה, ונשאר ב770 עד מוצש"ק.

יום א' ט"ו טבת תשל"ט

את הדברי כיבושין שאמרם הרבי שליט"א בתענית עשרה בטבת לאחר תפילת מנחה (ואמירת מפטיר על ידו, ושמעתי ב"ה טוב) שמעתם בשידור, אד"ש וכשהוא מסתמך ביד ימינו על הסטנדר התפילה שלו בזאל הגדול למטה אמר זאת ושמעו גם כן ברמקול, בזמן של כשעה לערך, ואחר כך

ביקש קופת צדקה ושם צדקה וחזר לחדרו. כי גם אמר שיתנו צדקה (אפילו אם נתנו כבר לפני התפילה) כדי שיהי' (במעמד ומצב שם) את ג' הקווים תורה על ידי שקראו בתורה ובדיבור, תפילה-תפילת מנחה שהתפללו וצדקה – כנ"ל.

חזק מאוד דיבר על תשובה ותורה, חומת אש שזה תורה הלא כה דברי כאש שאינו מקבל טומאה וכו', וכן על עניין הגאולה ומשיח, והביא ראיה על פי נגלה שאין להתחשב עם כל השאלות בנוגע לסדר שצריך להיות לפני ביאת המשיח, אליהו ועוד, אלא הוא יכול לבוא בכל רגע והראיה על זה מההלכה שכשאחד אומר הריני נזיר ביום שמישיח בא ז.א. אם היום משיח בא הריני נזיר לעולם, הדין הוא שאפילו אמרם רגע לפני סיום היום נהי' הוא נזיר לעולם, שמזה רואים שמישיח יכול לבוא אפי' ברגע אחד (ובשבת ספק נזיר הוא וכו') כן היו דיבורים חזקים וחריפים מאוד על העניין שנגד החזרת שטחים ו"נפילה" לפני גוי וכו'.

השבת הי' כרגיל בערך, אלא שאד"ש לא הלך לביתו וכנראה אכל את הסעודות שבת יחד עם הרבנית שליט"א בחדרו ולא הלך לביתו כרגיל, וזאת כנראה אולי בגלל השלג שהתחיל לרדת פה ביום שישי אחה"צ ונמשך בשבת גם כן. אחר כך במוצאי שבת קודש ראיתי את אד"ש חוזר לביתו, יחזק הי' בריאותו וכו' וכו' אמן סלה.

היום נסע אד"ש לאוהל (ט"ו בחודש) ומנחה היה בערב כשעה לאחר השקיעה ומעריב לפני שבע כרגיל.

שמעתי שיעבירו את (מחסן) חנות קה"ת לבנין הסמוך ל770 (על יד איפה שהי' תערוכת הציורים של נחשון) ממקומו העכשוי בבלוק השני בא.פ. כידוע. וכן שיהי' אדם חדש אחראי לזה וכו' (מלבד 1000)

מצרף אני בזה את השיחה של אד"ש לילדים בחנוכה ולמשל בסעיף ד' בשיחה כשאד"ש אמר "און דערפאר קען דאס א איד ניט נוצן אפילו כו' מנורה פון ביהמ"ק" הרי כשמעתי זאת התפלאתי במקצת מהו ה"אפילו" שלכאורה הענין הפוך שבהנוגע לדבר כזה נעלה, הנרות בבית המקדש וכו' בזה לא רצו להדליק בשמן טמא (ואם כן אולי אין מזה ראיה על דברי ראשון אפילו, כדלקמן בשיחה?), אך עכשיו בנדפס מצוין בהערה 26 ההסבר שאף על פי שטומאה הורתה וכו' ואם כן מובן הוא ה"אפילו"

יום א' כ"ב טבת תשל"ט

בשבת פה הי' כרגיל כמעט הכל אלא שאד"ש כפי שהי' - כבר פעמים כך בשנה זו - לא הלך הביתה בשבת קודש אלא הי' כל הזמן בחדרו וגם הרבנית תחי' הייתה פה גם כן.

יום ד' כ"ה טבת תשל"ט

אתמול – כ"ד טבת – נסע אד"ש לאוהל ולפני זה למקווה – וחזר לערך כשלושת רבעי שעה לאחר השקיעה והתפללו אז מנחה וברבע לל – הזמן הרגיל – הי' מעריב ולאחרי זה נסע לביתו, וביציאתו מחדרו לעבר המכונית שבחוץ דיבר עם כמה אנשים בנפרד שעמדו שם, וכפי ששמעתי שלאחד נתן דולר שיתן לצדקה במקום שהוא נוסע, ואחר כך – לפני הפתח של 770 – עמד שם יהודי מבוגר קצת בלי זקן וכו' עם כובע, ואד"ש שאלו "האם הי' זה בהצלחה" – כנראה על איזה עניין שביצע – והלה הנהן בראשו לכן והסכמה, המשיך אד"ש ושאלו "ובהרחבה?" ענה בראשו ובחיוך – כן, אזי אד"ש חיך ועשה עם ידיו כאות של שמחה והנאה וכו' ואח"כ לפני המכונית עמדו שם בין השאר א' שיש לו "רמה" גבוהה במלוכה של ברזיל (בעל תשובה) שבזמן האחרון וכן בהתוועדות הנ"ל מאז שבה להנה, אד"ש מחיך אליו מפעם לפעם וכו' ובהתוועדות אמר לו לאמר "לחיים" ועשה אד"ש לנגדו בידיו הק' חזק (כששרו).

אור לר"ח שבט תשל"ט

מפליא ושמח מאד הי' ההתוועדות של אד"ש דאמש – שמסתמא שמעתם שידור מזה וכו' – ובפרט הריקוד העצום והנפלא, בשמחה עצומה ובמחיות כפים וכו' של אד"ש בסוף התוועדות זו הי' כשהתחילו את הניגון דשמחת תורה של הרלו"צ. וקם במלאו קומתו, שמזמן לא הי' כזאת וכו' שגם זה שמעתם מסתמא בשידור אשר עם כל זה אינו דומה ראייה לשמיעה ובפרט דברים שאי אפשר להגבילים באותיות וכו'.

היום נסע אד"ש לאוהל כרגיל בערב ראש חודש וכבר כתבתי (במכתבי הקודם) שהי' פה במשך הזמן האחרון א' בעל תשובה שיש לו מעמד חשוב במעמד העיריה והממשלה שם בברזיל, ואד"ש חיך אליו כמה פעמים ובהתוועדויות מחא כפיו הק' אליו וכו' הרי כשאד"ש בא בבוקר מביתו ל770 בסביבות השעה עשר כרגיל, עמדו, הוא, וזה שקירב אותו כנראה, שיש לו בית חב"ד בברזיל הר' הלפרין, בפרוודור שבכניסה של770 וכשאד"ש ראה אותם שאלם: אם הם ישארו היום עוד למנחה (כי היו צריכים לנסוע במשך היום) וענה הלפרין (עכשיו) הרי שנשאר (זאת אומרת כיון שכ"ק אד"ש שאל על זה וכו') וזה מברזיל ברך את אד"ש שבפעם הבאה (בהתוועדות) יהי' אד"ש גם כן שמח כמו בהתוועדות דאמש (הנ"ל) ועשה עם ידיו לתנועה של שמחה, ענה אד"ש, שיהי' הוא (המברך) שמח ככה כל פעם ועוד יותר מזה. ושאל את הלפרין אם בצרפתית הוא (הברזילאי) מבין יותר וענה מן הסתם כן, אך הלה אמר שאיך שהרבי רוצה שידבר, ואמר לו אד"ש (באידיש וכן בצרפתית אחר כך), שכיון שהוא הבעל של העיר שם, וכן של המדינה וכיון שהוא (אד"ש) נוסע היום לאוהל הרי שיתן לו כמה דולרים מטבעות כדי שיתן לצדקה במקום מושבו ואחר כך נכנס ריל"ג אחרי אד"ש לחדרו ויצא כעבור זמן מועט. זה הי' בבוקר, אלא, כשחזר אד"ש מהאוהל ונכנס כעבור זמן מועט למנחה, עמדו שם בזאל הקטן שניהם, וכשראם אד"ש הראה חיוך רחב מאוד ולאחר מנחה קראו להם ונכנסו בפנים, ואד"ש שאלם מדוע לא נסעו האם הייתה איזה תקלה במטוס וכו' וענו שכיון שאד"ש שאלם בבוקר אם ישארו למנחה לכן נשארו, והברזילאי הוסיף שהוא מלא שמחה ואושר פה, לכן מה ביכולתו לתת ולעשות בשביל אד"ש, ענה אד"ש, שיכניס יהדות ותורה

ומצוות בביתו הוא וכן בביתי (של אד"ש) ובכרזיל בכלל וכו', עד כאן בערך, ומסתמא יתר דיוק ופרטים יהי' כנראה בחדשון.

עורך התקליטים של חב"ד פה, הרב טעלישבסקי, מתכנן בהוראת אד"ש להוציא לאור תקליט חדש נוסף, ובקשר לזה רצה בהרחבת המקהלה של זה וחלק גם כן חברה חדשים, אשר לכן, בחרו כמה חברה מהקבוצה שלנו, שכנראה יהיו במקהלה זו (החזרות מחוץ לסדרים – בדרך כלל).

שמעתי משהו בקשר לאיזה מענה מאד"ש לישראל יצחק פרישמן בעניין הרפואה בעינו וכו' שבמענה יש קשר ומוזכר על פעולותיו במבצע חנוכה וכו' – האם נכונה שמועה זו? ?

מסתמא שמעת על פתיחת מחלקה נוספת בהדר התורה עבור הרבה חברה מפרס.

ט"ו בשבט תשל"ט

כן שמעתם מסתמא על תוכנם של כמה מהיחידויות שהיו לכמה מאנ"ש בשבוע שעבר ובתוכם גם כן של ר' יהושע יוזביץ בקשר לשטריימל ועוד, וכן של דוד יוסל ובנו מענדי שאד"ש בחנו וידע ב"ה בטוב, אצלנו בשיבה כרגיל ואנו עכשיו בסוגיה של ר' חנינא סגן הכהונים וכו', שבזה היו גם כן שאלותיו של אד"ש בבחנו את מענדי של יוסל, כנ"ל, ומסתמא ימסור כבר פרטים על זה וכו'.

בדר"ח אדר תשל"ט

מציינים כאן על דבר מעניין, שלאחרונה מרבה (קצת) אד"ש בהוראתו למנגינת הניגון ד' בבות ובנדון דידן בהתועדות הזו האחרונה – מכרכים החודש אדר, שקלים, משפטים – גם כן, דבר שלא כל כך רגיל, כן הי' בתפילת המוסף בשבת ב'כתר' שאד"ש הורה לאחר הפסק של כמה חודשים, לנגן באמרה הוא אלוקינו על ידי דופקו בידו הק' על הסטנדר שלו.

כן מתקיימת 'חזרה' בקבוצה שלנו מהתועדות של אד"ש, בלילות שלאחרי זה, (לאחר סדר חסידות בלילה) כל לילה כמה שיחות שבחור א' – כל פעם משהו אחר – מכינים וכו' וכמובן שזה דבר נאה ומתקבל וכו'.

מסתמא שמעתם על הכולל החדש שיתיסד בעזר ה' באוסטרליה, בקרוב, על ידי שליח אד"ש ר' יצחק גרונר, ז.א. שנוסעים לשם כ-5 אברכים בעלי משפחות לצורך זה, והפצה וכו', כמו כן בוודאי שמעתם על נוסח הברכה שברכס אד"ש ביום א' זה לאחר תפילת המנחה בג"ע התחתון, בקשר לכולל ותרומה וב' הפירושים שבזה (מלמטלמ"ע ומלמעל"ט) וכן שנתן להם לכל אחד דולר א'.

⁶ במכתב תשובה: מה ששמעת בקשר לישראל יצחק פרישמן שי' נכון ב"ה, ועבר הניתוח בעין בהצלחה ת"ל.

בנוסף למה שנתן מקודם להם, לצדקה. ושיחה מוגה משבת פרשת משפטים בתוך 'צידה לדרך' כן נתן כזאת גם כן לר' יצחק הנ"ל בהוסיפו לו "דו ביסט דאך דער רוח החי" (בערך).

בליל שישי האחרון הייתי בסוף קצת בווארט של בנו של ר' ליב גרונו – יוסף, ומסתמא שמעת על פתק מהרבי אליו בקשר לבקשת ברכה לזה בעניין ה'כזבוז' כנראה וכו'.

יום א' ד' ניסן תשל"ט

ביום ו' האחרון נסע אד"ש לאוהל הק' (כנראה בקשר לכ' ניסן).

עשו פה מרצפת חדשה באולם הגדול של 770 חדש ויפה. כן מן הסתם שמעת על הצעירים מאירן שמגיעים הנה וכו'.

יום ב' ה ניסן תשל"ט

אתמול שאב אד"ש מים שלנו עבור אפיית המצות ע"י הפתח של 770 ולצערי הפסדתי מחזה זה כיון שהייתה בישיבה אז ולא ידעתי על זה מקודם. וכפי ששמעתי ישנו עניין זה עוד פעם כנראה לפני ערב פסח ובע"ה אראה זאת אז, וכפי ששמעתי איך זה הי' – הרי שהמשיכו מים מהבאר שעל יד 770 לעבר הפתח של 770 וכשאד"ש בא מביתו בחזרה בערב 6 ועשרה לערך, ויצא כעבור כמה דקות מחדרו וחיכה קצת שיהי' השקיעה, אחר כך שטף את הצנצנת הגדולה שאליו נשאר המים ולפני זה עוד שטף את הספל לאחר מכן שאב קצת מים.

אור ליום ד' כ"ח ניסן תשל"ט

היום התחיל כבר זמן מעריב עם אד"ש בשעה 9 וחצי מלבד בשני הלילות האחרונים דאמש ושלשום שתפילת מעריב הייתה יותר מאוחר מסיבת קבלת 'יחידות' אצל אד"ש בלילות אלו. לאחר מעריב היום עמדו הקבוצות השלוחים התמימים שנוסעים ומשמשים בשליחות כישיבות החדשות דתומכי תמימים בערים סיאטל וקראקס ובצאת אד"ש לאחר התפלה לעבר חדרו עצר באמצע שם בפרוודור וברכס בהצלחה בלימוד התורה וכו' ונתן לכל אחד מהם דולר מחבילת דולרים שהוציא מסוף הסיודור. וברכס שיקים ויהי ביום השמיני שנטל עשר עטרות, וברכס בהצלחה וכו' (עד כאן כפי ששמעתי)

יום א ב' אייר תשל"ט

התפילות ראש חודש ושבת קודש ראש חודש, היו בסדר ב"ה פה עם אד"ש וכן המפטיר כו' (כרגיל) הורה לנגן ב"הוא אלוקנו" (בתפילת מוסף) ביום ה' (ערב ראש חודש) נסע ל'אוהל' וכן היום נסע כבר, גם כן ל'אוהל'.

עשו פה סדר, שבימי השבת קודש - משבת זה האחרון - ישמרו במשמרות על ביתו של אד"ש בחורים מפה⁷ (לפני זה היו בחורים מ770 שומרים) דהיינו כ-3 שעות על פי הגורל כל משמרת של שני בחורים ונמצאים בחדר שבבניין הסמוך לביתו של אד"ש ומשקיפים לעבר בית אד"ש וכל זה ברחוב פרזידנט. בחדר זה יש גם כן לטעום וכו' וספרים גם כן וכו' ובשבת האחרון הי' תורי עם עוד אחד לשמור משעה 1 אחר הצהריים עד 4, וראיתי גם כן את אד"ש בבואו לביתו מ770 ב3:30 לערך.

ט' אייר תשל"ט

מסתמא שמעתם על ביקור פה של ר' קלמן כהנא מפא"י והי' בשיחה עם אד"ש כפי ששמעתי לערך שעה. ר' לייב גרונו קרא לו להיכנס וכו'

לאחרונה - במיוחד - מגיעים כאן לשכונת קה. עולים חדשים מרוסיה.

יום ב' ערב לג בעומר תשל"ט

אתמול נסע אד"ש ל'אוהל, היום צם מסתמא אד"ש את הצום האחרון מבה"ב ואולי יהי' כפי שהי' כב' וה' בשבוע שעבר - תפילת מעריב במניין לבד בג"ע התחתון, לפני הזמן הרגיל ואז הבחורים לא מתפללים בו כי זה באמצע סדרי הלימוד וכו'.

יש יהודי מרוסיה שהגיע בשבוע האחרון לפה, יהודי חסידי שמקום מגוריו היא בעיר 'אלמא אטא' והוא הי' שומר על ציונו של רלוי"צ שם וכו' - ועכשיו זה נמסר לאחריות של יהודי אחר - הוא בא הנה עם עוד שני בנים גדולים ואמש לאחר תפילת מעריב נכנס אל אד"ש למשך זמן וכפי ששמעתי סיפר לאד"ש בקשר לציון הנ"ל שם ובכלל על העיר וכו' ואגב הרי סיפרתי לכם על הסרט של לווי, הנה שם ראו את היהודי הזה (הנ"ל) כשבביתו 'מקווה' בסתר מתחת לרצפה וכו'.

⁷ מתלמידי הקבוצה - חובבי תורה.

יום א' ט"ו סיון תשל"ט

ביום הא' דחג השבועות התקיימה תהלוכה הקבועה לשכונת באראפארק כשצעדו מאות אנשים כ"י ואד"ש עמד בפתח של 770 ומביט לעבר ההולכים ומוחה כפיו הק' מפעם לפעם.

ביום ב' דחג השבועות הייתה ההתוועדות אד"ש כשנטל ידיו לסעודה, מתוכנם של השיחות וכו' דאז אקווה שכבר שמעתם על זה, דברים גדולים ונפלאים וכו', [בענין אמירת אתה בחרתנו, ההבדל בין בחירה שעל פי טעם ודעת לזה שלמעלה מטעם ודעת, זה שיו"ט שני של גלויות חל בשבת, העניין שבנגלה כהשתתפות בכינוס תורה – שדיבר גם כן במעלתו – שמתקיים באסרו חג, בדבר גירות דעם ישראל בזמן דמתן תורה. והמאמר ד"ה ועשית חג שבועות ועל מעלתם של קטנים שבקלות יותר עבודתם מצד קבלת עול ולמעלה מטעם ודעת שזו מעלתם בכלל של דרא דעקבתא דמשיחא, והורה שיתחילו ניגון וקם מלא קומתו, דבר ומחזה נפלא, כידוע, ומחה בכפיו הק' לכל עבר והשמחה הייתה עצומה (הניגון הי' הניגון הידוע שרגילים לשרו בזמן האחרון ושרו אותו במיוחד בשמחת תורה דתשל"ח כשאד"ש תבע שמחת יו"ט אז) לאחר שכרכו ברכת המזון כשאד"ש זימן ועשה הבדלה לאחר תפלת מעריב וחילק כוס של ברכה]

יום ב' י"ד תמוז תשל"ט

בהתוועדות דמוצאי שבת קודש האחרון התחיל במאמר ד"ה כי הוא עשנו וגו' וקצת התפלאנו שהתחיל ההתוועדות עם מאמר, דבר שלא כ"כ רגיל לאחרונה.

אמש התקיימה ההתוועדות הגדולה, קהל גדול מאוד כן ירבו, אד"ש הורה לאמירת לחיים לכמה וכמה אנשים כן ציווה לנגן ניגונים מסויימים – לכתחילה אריבער, הושיעה, והחל לנגן בעצמו ניעט ניעט, ומחה אז כפיו מאוד בחזקה והורה לאחד לצפצף והי' שמחה עצומה מאוד שבקעה עד לב השמים – אשרי רואה כל זאת וכו', בהתוועדות זו לא הי' מאמר.

אמש הי' יחידות והיום ט"ו לחודש נסע אד"ש לאוהל הק' ומחר בלילה תהי' עוד פעם קבלת יחידות כפי ששמעתי.

אגב, שמעתי שהקעמפ בשם 'מרדכי' לילדי פרס, בחר את השם הזה – מרדכי – אד"ש.

יום ב' כ"א תמוז תשל"ט

לא קיבלתי מזמן מכתב מכס ורק למחרת קבלתי מידי ר' בנימין קליין שי' את מכתבך מח' תמוז והתברר שבטעות זה נכנס (עם שאר מכתבים וכו') לחדר אד"ש ורק אחר כך זה הגיע אלי סגור.

הכנסתי למזכירות את הפתק מהשכנה שצירפת למכתב.

קצת מתוכנם של חלק משיחות הק' מאד"ש בג' ההתועדויות האחרונות כתבתי כבר במכתבים הקודמים ונשארתי בהתועדות הג' ומסתמא שמעתם הכל וכו' ולכן לא אכתוב כעת הלאה אלא אציין את תענית י"ז בתמוז שאד"ש נכנס לסליחות וקריאת התורה בבוקר, והורה לנגן בפזמונים של 'רחמנא דעני' וכו' וב'אבינו מלכנו' (בדפקו בידו הק' על הסטנדר שלו) כן התפלל מנחה בזאל הגדול ועלה למפטיר, ושמעתי ב"ה ברור מאוד כי יכולתי לעמוד יותר קרוב לבימה מכרגיל, כיון שהקהל יותר קטן כיום, (בגלל ה'קעמפים' ו'קאנטרי' שליחות וכו') וכן למפטיר בשבת האחרון גם כן יותר קרוב מכרגיל. ולאחר מנחה אמר דברי כיבושין בכסד דק' בדברו על ציון במשפט וגו' והשלמה למגבית די"ב תמוז וכו' ולימוד הלכות בית הבחירה כן קשר את הפרשה חומש בעניין קרבן תמיד וכו' ועוד. מסתמא שמעתם את זה גם כן.

זכיתי ב"ה גם כן שליוויתי את אד"ש בחוזרו מ770 לכיתו בשבת קודש אח אחר הצהריים, אני ועוד אחד, הדבר מסודר על ידי אחד הממונה על זה, וזה מאוד מעניין וכו', אד"ש עושה עם ראשו (- גוט שבת) ליהודים וכו', כן הי' לי 'שמירה' מ9-6 וכמוכן שבשמירה אפשר גם כן ללמוד וכו'.

במוצאי שבת קודש לא הי' התועדות.

מסתמא עשו שטורעם באה"ק בקשר ללימוד הלכות בית הבחירה וכו'

ויהי רצון ש'אחטוף' מה שיותר (ברוחניות) מפה וכו' ממקור החיים.

י"ד מנ"א תשל"ט

ודאי שמעתם אתמול את הכינוס של ילדי הקעמפים .. בשיחה בקטע הא' כשדיבר על התענוג הגדול של הקב"ה בהקבצם של ילדי ישראל ופרט שמתפללים ולומדים תורה ובמקום קדוש בפרט - בתחילת דבריו אלו הי' נראה לי שאד"ש כמעט כבוכה ..

כשניגנו הניגון עוצו עצה מחא אד"ש בכפיו הק' מאוד חזק ושרו בשמחה עצומה וכו' וכו' ואחר כך נתן חבילות של המטבעות והשיחות הנ"ל (הליקוט של השיחה דאשתקד שתורגם לאנגלית) למדריכים ויצא מהאולם כשהתחיל במחיות כפים ובדרך עשה עם ידו הק' וכו'

בתוך כך הלכתי להתפלל מנחה עם אד"ש ובאמצע סדר נגלה אה"צ שמענו על ההתועדות הלילה מאד"ש, והיום יום ד' ט"ו מנ"א, התועדות זו היתה מאוד שמחה דהיינו שאד"ש מחא חזק בידיו הק' בניגונים, ובכלל הורה לנגן הרבה ניגונים וכו' ראיתי גם את ר' שמואל שאולזון בהתועדות זו ואד"ש הורה לו לומר לחיים על כוס מלא וכו'

..

כעת זכיתי לראות את אד"ש נוסע לאוהל הק' לאחר שהי' במקווה היום.

כ' מנ"א תשל"ט

ב"ה שמענו וזכינו להתפלל במניינו של אד"ש כשהוא מתפלל ל'עמוד' ושמעתי ב"ה ברור ואשרי אוזן וכו' ויהי רצון שיפעל בי וכו'

יום א' כ"ו מנ"א תשל"ט

מההתוועדות דאמש, נגשו גם כן ר' שמעון יעקבוביץ ואד"ש אמר לו 'מתוך שמחה' וחיך אליו מאוד ועשה בידו הק', וכן ר' ווינר שנוסע היום לירושלים, כן המשגיח בחסידות של תומכי תמימים כפר חב"ד ר' משה שי' נפרסטק.

בהתוועדות הוא אד"ש לנגן ניגונים שבוודאי שמעתם אותם בשידור וכו' כמו כן בשבת קודש ב'כתר' שבתפילת מוסף הורה, בידו הק', לנגן את המילים הוא אלוקיני וכו'.

כן עלי לציין ששיפצו את המדרגות המחברים את הזאל הקטן לזאל הגדול ועשו אותם יפה ב"ה.

אחד מידידי אמר לי שבידו העתק ממכתב⁸ ארוך ששלח אד"ש לפני הרבה זמן לר' אוריאל צימר ז"ל שבו נקודות מענה לשאלת מישהו מדוע אד"ש מקרב את שז"ר וכו' ומסתמא ראיתם מכתב זה.

יום ה' ז' אלול תשל"ט

ודאי שמעתם מהנעשה פה בימים האחרונים על דבר כינוס מסיימי 'קעמפ גן ישראל' שבאו 7700 ולאחר תפלת אד"ש מנחה בזאל הגדול שבו נוכחו הילדים שי' אמרו את הי"ב הפסוקים (כשכל פסוק נלווה עם שלט גדול שעליו כתוב בצבעים הפסוק שנאמר) ולאחר מכן דיבר ראש המדריכים. ומיד אחרי זה דיבר אד"ש את דבריו הק' בג' קטעים כשאחרי כל קטע מתרגם את הדברים ר' אברהם שמטוב מנהל גן ישראל.

כמוכן ששמעתם מסתמא את הכל בשידור. אד"ש הורה לשיר את הניגון 'עוצו עצה' וגו' ומחה בכפיו הק'

כן נתן למדריכים שיחלקו לילדים את השיחה של אותה מעמד מאשתקד וכן 2 מטבעות של 'דיים' אחד לצדקה והשני עבור הילד, כן הורה לומר לשנה טובה וכו' ולשנה הבאה בירושלים' וכן לתקוע בשופר. כל זה הי' ביום שני השבוע.

⁸ נדפס במקדש מלך כרך ב' עמוד 310 ואילך.

אותו דבר בערך הי' ביום רביעי בסיום של קעמפ אמונה של הבנות (ואת זה שמענו רק ברמקול, כמוכן) שהי' כנ"ל גם כן אלא שלא הי' ענין השירה רק שאמר שיחזרו עוד פעם את הפסוקים ישמח ישראל בעושיו וכו' והפסוק כי קרוב וגו' והפעם תרגם ר' יצחק יהודה העכט

וכמוכן ששמעתם את כל זה על ידי שידור ויהי רצון שנמלא רצון אד"ש ונחיה בהם בדבריו הקדושים

מוצש"ק, אור ליום א' י' אלול תשל"ט

מלפני זמן מועט זכיתי ב"ה לראות את אד"ש בקידוש לבנה, ראיתי טוב ב"ה ושמתי לפרטים שונים, ברך בברכת גוט חודש אחר כך.

השבת הי' פה ב"ה בסדר כרגיל, הקהל הי' כבר בחזרה יותר גדול מאחר שכבר סיימו חלק מהקעמפים והרבה חזרו מהקאנטרי וכו' וכמוכן שמסתמא מהיום והלאה יגדל הקהל ועם התחלתם בואם של האורחים לתשרי עוד יותר בעזרת ה'

היו כמה עליה לתורה של חתנים. כן זכיתי ב"ה גם הפעם לשמוע טוב את ההפטרה מפי קדשו של רבינו שליט"א

ראיתי שמודבק על הקירות פה ב7707 המודעה בעניין השטחים שיצא לאור בארץ כנראה עם התוכן של אסור להחזיר שטחים, כך פסק הרב הראשי לארץ ישראל ה'בית יוסף' וכו' רעיון יפה .. אחד מידידי הראה לי את המאמר שלך בעניין השטחים בתגובה לדבריו של מישהו שהי' ב'מעריב' כן שמעתי את כל הסיפורים בקשר עם ש. וכו' ויהי רצון שסוף סוף יתקבל דעת אד"ש דעת תורה האמיתית וכו' בעזרת ה'.

ראיתי פה כבר את ר' משה שי' ירוסלבסקי

יום ה' י"ד אלול תשל"ט

כבקשתך – אבא – במכתבך הרי שהכנסתי את המצורף בזה. הכתבה ל'מעריב' בעניין השטחים וכו'. וזאת למרות שכבר כפי שכתבתי לך במכתבי האחרון שראיתי את זה מודפס במעריב. בכל זאת מסרתי למזכירות (בצירוף המילים "נמסר לפרסום במעריב" – כבקשתך) כי גם יתכן שבגוף שבמעריב הכניסו יותר בקיצור מזה וכו'.

ודאי שמעתם כבר על הכנסתם ליחידות אצל אד"ש, של ר' פנחס מנחם אלטר ועוד מחסידי גור. ושהו שם כשעה ומחצה ודיברו שם בלימוד ואד"ש סיפר במשך זמן זה כמה סיפורים ועניינים שונים וכו' ואד"ש תבע שיעשו שטורעם בקשר לשנת השמיטה בעניין לימוד התורה וכו' כן הי' שם החתן ואד"ש ברכו. בסיום אד"ש ליווה אותם קצת מחוץ לחדרו בפרוזדור שבכניסה ל7707 שם

ביקש אחד מהם ברכה מאד"ש בקשר לניתוח שעשו באותו יום לזוגתו ואד"ש שאל איפה עושים זאת? וענה: בהדסה. ואד"ש ברכה לאורך ימים ושנים טובות, כן הזכיר אד"ש לאחד שהוא כתב לפני 22 שנה מכתב לאד"ש ואד"ש ענה לו אז (גם כן) בעניין איות משפ' "אלטר" שצריכים לכתבו עם ט' ולא עם ת' וההוא הי' בהתפעלות על זה שאד"ש הזכיר לו זאת (דבר שהי' לפני 22 שנה) וכו'. כל הנ"ל זה כפי ששמעתי, פה ושם, וכמוכן שיהי' מזה מסתמא 'הנחה' וכן שמעתי שיש טיפ מכל זה (אני לא הייתי אז 7700 אלא במקום לימודינו כעת באולם של חובבי תורה)

בעניין צילום מכתב אד"ש שנשלח בשעתו לר' אוריאל צימר שסיפרתי לך על זה ובקשתני לשלוח לך העתק, הרי שכנראה אשלחנו בשבוע הבא בע"ה שכן ההוא (שיש לו העתק מזה) עוד לא מסר לי זאת לצלמו.

מוצש"ק י"ז אלול תשל"ט

בשבת קודש הי' פה כ"ה כרגיל, הקהל הי' מלא כן ירבו והתחילו כבר להגיע קצת אורחים לתשרי וחלק של אורחים יגיעו כנראה מחר במשך היום בעזרת ה' ומסתמא ההתוועדות לרגל ח"י אלול תתקיים מחר בערב בע"ה. (היום הייתי בשמירה ד' שעות אחר הצהריים וכן זכיתי לראות את אד"ש בהולכו בחזרתו לביתו ומביתו, היום אחר הצהריים)

כנראה שלחודש תשרי הבעל"ט יפתח המקום החדש מול 770 שהוכשר בד' קומות ומרתף וכו' משופץ מאוד יפה – עבור קה"ת. כעת מתקיים המלווה מלכה לטובת כולל חב"ד באולם החדש שברח' עמפייר כאן בקה. וודאי שמעתם כבר את מכתבו המיוחד של אד"ש לרגל מלווה מלכה זה.

יום א' ח"י אלול תשל"ט

אני מצרף פה עותק ממכתב אד"ש למלווה מלכה עבור כולל חב"ד הנ"ל, הייתי שם אמש קצת זמן הי' מאוד יפה והי' קהל כן ירבו שמעתי את ר' אברהם פרשן מדבר וכו'

יצא לאור כבר, מוגה השיחות קודש שהיו עבור הקעמפים לאחרונה, האם ראיתם? ולכינתיים מתכוננים להתוועדות אד"ש היום לרגל ח"י אלול בעזרת ה'.

יום א' כד אלול תשל"ט

עוד ביום שישי שמענו שהתוועדות תהי' בשבת קודש בו וחי, שזה חידוש, בשבת בבוקר ירד אד"ש כרגיל לאמירת תהילים שלפני התפילה, במשך השבת קודש אמר אד"ש את הקדישים (אינני יודע אחרי מי)?

שמעתי שביום ו האחרון הי' אצל אד"ש הרב עלכרג כשעה וחי, וביום ה' אחר הצהריים נכנס לאד"ש ר' פנחס מנחם אלתר מגור לשעה 20 דקות, בערב לאחר שאד"ש חזר מהאוהל ולאחר תפילת מעריב.

למעריב אמר אד"ש את הקדישים.

כמה נקודות מהתוועדות אד"ש אתמול – שבת קודש פרשת ניצבים-וילך.

ידוע תורת הבעש"ט שבשבת שלפני ראש השנה הקב"ה מברך את החודש תשרי הבא ומכח זה יש לעם ישראל הכח לברך את כל חדשי השנה – שהרי תשרי הוא חודש השביעי – השבע ומשביע – ובשבת זו קוראים בתורה את פרשת אתם ניצבים וגו' שה'היום' הולך ומכוון על ראש השנה וכפי שהתרגום מתרגם "יומא דינא רבא" והקב"ה אומר שביום זה עומדים בני ישראל באופן של ניצבים כפי שרש"י מפרש 'קיימים ומאירים'

ונשאלת השאלה וכי מה מעלה זו של יומא דינא וכו' שביום זה עומדים ניצבים וכו' ?

אלא יובן על דרך הנאמר על י"ט כסלו שהפצת החסידות שלאחרי גאולת י"ט כסלו זה על דרך שטר שהי' עליו ערעור ובית דין קימוהו שמכאן ואילך אינה מתאפשרת שום ערעור (כך לפני י"ט כסלו עדין הי' מקום לערעור ח"ו ולאחרי י"ט כסלו שקיים השטר וכו') וזה גם על דרך ההבדל בין צדיקים לבעלי תשובה שאפילו שאחד הוא צדיק גמור וכו' עדין ישנו השאלה איך יעמוד בניסיון וכו' משא"כ בעל תשובה שהי' לו כבר הניסיונות ועמד בזה ושב וכו' אזי אין כבר מקום לשאלה ועומד הוא בדרגא יותר גבוהה עד שאפילו צדיקים גמורים אין יכולים לעמוד שם. כך גם בנדון דידן שזה החידוש והמעלה שיוצא שלמרות שזה דינא רבא מכל מקום עומדים קיימים וניצבים וכו'

כמו כן דיבר בזה שמחודש לחודש ישנם עניינים חדשים ואחרים משא"כ משנה לשנה, נכון שאז ישנו העניין של הליכה מחיל אל חיל גם כן מכל מקום זה אותם ענין שנית [שזה גם כן הפירוש הפשוט של 'שנה' מלשון 'שנית', ישנו אמנם גם כן הפירוש מלשון 'שינוי' אבל בכל זאת זה עוד פעם שנית אותם תקופות של 'קיץ חורף קור וחום' וכו'] שלכן כשמתברך כל השנה יש לזה השפעה על כל השנים וכו'

זה מה שידוע לי עכשיו בערך ובלי אחריות על התוכן וכו'

⁹ הרה"ח וכו' ר' מאיר שלמה ע"ה ינובסקי – אביו של הרבנית הצדקנית מ' חנה ע"ה.

אחר כך הי' מאמר ד"ה אתם ניצבים וכו' ובמאמר בכה כמה פעמים וכו' בבארו את העניינים של והשיב לא נאמר אלא ושב וגו' ובעניין את פניך ה' אבקש פנימיות וכו' ועוד.

אחר כך הי' ביאור ארוך בפרוש רש"י שנמשך באריכות הביאור עם הרבה שאלות וביאורים על זה, הפירוש רש"י הוא הפירוש השני על המילים העדותי בכס היום את השמים ואת הארץ וכו' [במאמר המוסגר ביאר אד"ש על זה שאומרים הלשון 'קאפיטל' (כגון בנידון דידן – קאפיטל ל' פסוק יט) שלמרות שזה מלשון ושפה אחרת זרה, בכל זאת רואים שהנשיאים השתמשו בזה היות שזה עלה ונתברר לקדושה על דרך שכתוב באגרת הקודש שהבעש"ט הי' אומר תורותיו באידיש שמה שרק יהי' הטעם שזה הי' צריך להאמר באידיש אבל רואים שלמרות שזה לא לשון הקודש בכל זאת דווקא על ידי זה גילו דברים נפלאים וכו' כך גם בנדון דידן בעניין קאפיטל] בעניין הלימוד וקל וחומר מהשמיים גלגל חמה שאינה משנה וכן מצמיחת הארץ ודייק הרבה דיוקים וביארם באופן הפלא, וההוראה מזה שכשיהודי קם בבוקר משנתו ורואה שהשמש עושה תפקידה בלי שינוי ועל ידי זה נהי' אור וכו' כך גם הוא צריך לא לשנות וכו' (אינני זוכר כל כך)

כן הי' ביאור בלקולוי"צ בעניין ההבדל בין ד' אותיות ל' אותיות כששם ה' זה עם המילוי, וביאר באריכות.

ובפרקי אבות ביאר במשניות שמדברים בהד' דרגות והתעכב במיוחד בעניין ד' להולכי בית המדרש וכו'

ודיבר על ענין הכנסת אורחים שלא יסתמכו שיש כבר מישהו שדואג לזה אלא שיעשו בעניין זה בעצמם גם כן, כן בהשתתפות בשיעורים שיש לאורחים, שאם האורחים שהם במצב של גלות וכו' לומדים כך כל שכן שהקבועים ילמדו ועוד יותר.

צווה לנגן לכתחילה אריבער ובתנועה הידועה הורה לחזרו י' פעמים בנענוע בראשו הק' והניגון האפ קאזאק והתחיל בעצמו לנגן נייעט נייעט ומחה כפיו הק' מאוד חזק, כן בסיומי השיחות בירך הרבה וכו'.

לאחר ברכה אחרונה מסר לר' משה ירוסלבסקי את המזונות.

במשך ההתוועדות הורה לכמה אנשים לאמר לחיים.

ב"ה שמעתי טוב ובע"ה זכינו לכזה התוועדות ולגילויים נעלים כאלו.

כן דיבר על דבר מבצע ראש השנה וכו' וכן הזכיר שיקבלו את הפדיונות החל מיום ד' שזה כבר "מעלי שבתא"

לאחר ההתוועדות התפללו מנחה עם אד"ש ועלה לשלישי' בזאל הגדול.

אמש לאחר הסליחות הורה (על ידי נקישת ידו הק' בסטנדר) לנגן הניגון 'רחמנא'

הכל מה שכתבתי זה בלי אחריות וכו'.

יום שני בדר"ח חשון תש"מ

אשר גם אני שהיות שכבר הגיע בהשגחתו העליונה שאחזור בקרוב לארצנו הק' עם שקשה עלי פרידה זו ממקור החיים וכו' אך ב'ויעקב הלך לדרכו' אתנחם.

מחר בלילה אזכה להיכנס בע"ה לחדר קדשו ליחידות אצל אד"ש ויה"ר שאזכה למלאות רצונו הק'

עכשיו הוא לאחר סיום תפילת מנחה פה עם אד"ש בזאל הגדול ולאחר מנחה החל בעצמו לנגן 'ופרצת'

ולהתראות בקרוב בע"ה עם משיח צדקנו.

מכתבים חוזרים מאביו הרה"ח וכו' ר' טובי' שי' בלוי

ה' אלול תשל"ח

ביקשנו רשות להדפיס תניא בירושלים אך הי' המענה שכבר יצא בשעתו – מה שהודפס בחצר הצ"צ (כשהדפיסו בפאיד ובחרון)

יב תשרי תשל"ט¹⁰

הגענו כבר אחרי תפילת ערבית, אך ראינו את הוד פני כ"ק אדמו"ר שליט"א עוד באותו ערב (לפני השעה 12 בלילה) כשעמד ללכת הביתה, וכשהרבי הבחין בנו – קבוצת אורחים – ביוצאו מחדרו, חיך ואמר: "שלום עליכם, זאל זיין בשעה טובה ומוצלחת" באותו רגע כבר הוצאתי את כל הקרן של הוצאות הנסיעה, ומאז ב"ה הכל ריווח – והרווחים ב"ה גדולים ועצומים ויקשה לפרטם.

כ"ב מ"ח תשל"ט

מצורף בזה: מברק אד"ש לכנס, סדר היום, החוזר בירושלים, חוזר קרן השנה (שניסחתי בשעתו בשביל ישראל גליצנשטיין, והשיב כ"ק אדמו"ר שליט"א ששייך לאגודת חב"ד) ..

¹⁰ שהה אז בבית חיינו

ו' אלול תשל"ט

אמש הייתי בחתונת בת למשפחה מארה"ב (יוצאי פולין) שבנם (אח הכלה) התקשר לפני זמן עם בחורה נוכרית רחמנא ליצלן (מהולנד) והרבה טרחתי בעניין – כמוכן תוך קבלת ברכות כ"ק אדמו"ר שליט"א – עד שהעניין התבטל ב"ה.

אגב, לפני למעלה משבועיים טלפנתי, בשליחות הורי הכלה (של זוג אחר מלעיל), לר' בנימין קליין בבקשת הסכמה (ומסרתי פרטים, כנהוג), אלא שבמקום הסכמה יצאה הוראה שהם (שני המדוברים) יכתבו ישר לכ"ק אדמו"ר שליט"א בעניינם, ורק לאחר מכן התקבלה ההסכמה, בשעטו"מ.

שלהי תשרי תש"מ

אני כותב מכתב זה מתוך סיכון לגבי האפשרות שתקבלו לפני צאתך לשלום, כדי להקטין הסיכון אני שולח בלי נדר אקספרס ... בני יקירי - חאפ אריין! לזכות לחזות בנועם זיו פני הקודש, כי כל הבטה והבטה תיחקק בע"ה בנפשך לעולם ועד, לטובתך הן ברוחניות והן בגשמיות.

תן כמה דולרים, לקופת רבינו, על ידי ר' בנימין קליין, על שמך, יש גם זה עניין רוחני גדול מאוד.

קטע מיחידות הרה"ח וכו' ר' טובי' שי' בלוי יום ב' כ"ז תשרי 5 אחה"צ (לערך) תשמ"א¹¹

מסירת הפתק לאד"ש, ולאחר שציין וכו' וברך ברכה נרחבת מאוד בכל הפרטים, כולל הצלחה רבה בעסקנות הכללית ובפרט בענייני חינוך, המשיך:

"נאך א מאל א ישר כח פארן ספר 'כללי רש"י, און מסתמא האט מען שוין אנגעהויבן אין דעם צווייטן חלק מיט נייע כללים און א סאך דוגמאות, עס זאל אויפרייצן די ליינער [שזה יאתגר את הקוראים]"

אח"כ המשיך:

"איך ווייס ניט אויב מ'האט אייך געמאכט אויפמערק זיך, אז דער נוסח (סגנון) פול די "כללים" איז נישט צוגעפאסט ניט נאר פאר א "בן חמש למקרא", נאר אפילו ניט פאר א "בן עשר למשנה" און "חמש עשרה לגמרא" מ'דארף האבן א עיון און ידיעות מוקדמות פאר ווען מ'ליינט אין דעם, אפשר איז געווען אייער כוונה פאר מורים און מורות, דעריבער האט איר געשריבן אויף אזא רמה – אבער מיין ענין איז ברוב עם"

הר"ט שאל: האם לעשות עוד הפעם את הראשון? והשיב אד"ש:

"וועגן דעם ערשטן חלק (זאל בלייבן אזוי, ווייל) "קשא עתיקא מחדתא", אבער דעם צווייטן חלק זאלט איר שרייבן אין א נוסח (סגנון), על דרך ווי איר שרייבט אייערע מאמרים אין די צייטונגען, אזוי ווי שערס און המודיע".

אח"כ המשיך ואמר:

"בנוגע די משקה וואס מ'האט אייך געגעבן פאר עדין שטיינזלץ, אין די כוונה אז הרב (חנוך) גליצנשטיין זאל אויכעט געבן, ווייל איר אלע זיינט געווען צוזאמען און דעם ענין¹², און די כוונה

¹¹ נרשם בשעתו – ללא אחריות כלל וכלל.

¹² אולי הכוונה לספר 'שלושים שנות נשיאות' שיצא לאור בשעתו על ידם.

איז נישט נאר די משקה, נאר אויך די רייד וואס עס האט זיך גערעדט דא (חודש תשרי), און מ'מיינט ניט דברי תורה, נאר די ענינים הנוגעים למעשה, אזוי ווי מיט די קינדער, 'עטרת זקנים', 'מיהו יהודי' וכיו"ב, און מעורר זיין איינער דעם אנדערן און אלע צוזמען, ווי צו מפרסם זיין (די זאכן), און "תשועה ברוב יועץ".

און בפרט איז איר זיינט דריי האט דאס א כח פון א ב"ד, וועט דער אויבערשטער (זיכער) העלפן אז עס זאל זיין בהצלחה"

קטע מיומנו של אחד התמימים¹³ יום ד' כ"ז אלול תשכ"ב:

"היום בבוקר בסליחות הי' כ"ק אדמו"ר שליט"א מאוד ברצינות גדולה, וכמה פעמים בכה, וביחוד כשאמרו י"ג מידות .. אחר תפילת מנחה היום (לא אמרו תחנון לכבוד האורחים) עמד כ"ק אדמו"ר שליט"א והסתכל על האורחים, וכשהסתכל על ר' טוביה בלוי (שהגיע אתמול¹⁴) חייך קצת, זה הי' רק רגע אחד ותיכף נכנס לחדרו"

¹³ פרסום ראשון – ארכיון אגו"ח.

¹⁴ הייתה זו הפעם הראשונה שהגיע לכ"ק אדמו"ר.

מכתבי הרה"ח וכו' ר' שמואל זלמנוב לדודו הרה"ח וכו' ר' שמואל זלמנוב שו"ב

יום ה' אלול תש"ז

בני ישראל יוסף שי' ת"ל לומד בטוב והננו שבעים רצון מלימודו והתנהגותו.

ליום הולדת שלו ט"ז מנ"א העבר שנעשה בן ח' שנים, לאורך ימים ושנים הייתי עמו בהיכל כ"ק אד"ש לקבל ברכתו הק' ואמר לו: "צו אכט יאר איז מען שוין א גרויסער איד" וברכו בברכתו הק'.

בדר"ח שבט תש"ט

שלחתי לכבו' בחבילה מיוחדת בתור תשורה ספר הניגונים, ניגוני חסידי חב"ד, שיצא לאור בעריכתי, כמובן שאין לי שום רוחים מזה ועבדתי בזה רק עפ"י פקודת כ"ק אדמו"ר שליט"א.

בעצם הדבר יודע אני שיהי' ע"ז בקורת אמנם ידוע הפתגם, שבנקל להיות מבקר מלהיות מחבר, בליתי זמן רב לסדר את ס"ה הן על אסיפת ורשימת הניגונים בעצמם והן על ההקדמות להספר, ובטה יהי' מזה איזה תועלת ושליומות בכללות ציור קומה של חב"ד, והי' זה שכרי.

כ"ג אד"ש תשי"ד

ע"ד הישיבה דת"א אשתדל כפי יכולתי להיטיב מצבה, והיום על האספה של ועד ההנהלה של מרכז תות"ל ארחיב הדיבור בזה, וגם הי' לי הוראה בעניין זה מכ"ק אדמו"ר שליט"א.

האמת הוא שגם בהמרכז הדוחק גדול למאוד ומסובכים בחובות גדולים והדפיציט הולך וגדל, בכ"ז נראה מה שיכולים לפעולם לטובתם.

נ.ב.

על האספה של ועד ההנהלה הוחלט, שלבד הסקריפטס ששלחו להם במשך חודש האחרון ע"ד ששה מאוד ישלחו עוד בשבוע הזה סקריפטס ע"ס ג' מאוד לשיבת ת"א.

ב"ה, י"ג ניסן תשט"ו

במוצש"ק העבר נכנסו זקני אנ"ש וקשישי התמימים לברך את כ"ק אדמו"ר שליט"א בברכת מז"ט והצלחה לרגל יום הולדת שלו י"א ניסן, וענה כ"ק אד"ש:

"כל המברך מתברך וכו' והפי' "מתברך" הוא מהשי"ת, זאל דער אויבערשטער יעדערען בענשען מיט א כשרן פרעהליכין פסח און די מיכלא דמהימנותא ומיכלא דאתוותא זאל מאיר זיין ביי יעדערון בפנימיות, וועט ממילא נמשך ווערן א אפרעהליכער יאהר"

מכתב הרב ישראל יוסף שי' זלמנוב לדודו הרה"ח וכו' ר' לייב שי' זלמנוב

כ"ב תמוז תשי"ד

לדודי הרה"ח וכו' ר' לייב שי'

ת"ל מצב בריאותי הולך וחזק .. אבל עדיין אסור עלי לצאת החוצה .. את בקשת אודות ההתועדות די"ב תמוז לא אוכל למלאות מפני שרק אחרי כל הבקשות וההפצרות שבקשנו והפצרנו – אני ואאו"מ שי' – את הרופא התיר לי לצאת רק לשעה קלה, במכונית לשם ומשם לביתי, ורק לאמר לחיים על איזה רגעים ותיכף לחזור הבית. אני היית שמה משעה חצי התשיעית לילה עד שעה העשירית ולא הספקתי לשמוע רק השיחה הראשונה שהי' קודם המאמר, ונגון שמחה, ואמירת לחיים ותחילת המאמר דא"ח ד"ה למען ילחצון ידידיך הושיעה ימינך וענני ובאמצעו חזרתי הביתה וגם רוב הזמן שהייתה שמה, ישבתי בביהמ"ד (וההתועדות היתה בהסוכה), כי לא יכולתי לדחוק את עצמי בין ההמון. ההתועדות נגמרה בשעה 2 אחר חצות. אאו"מ שי' הביא אתו הביתה מעט יין ופירות, שנתן לו כ"ק אדמו"ר שליט"א בידו הק', עבורינו, לי ולא"מ ולאחותי יחיו. בטח לא תקפוד עלי, שהיתה דבר שלא הי' בידי ואי"ה מההתועדות הבאות, אכתוב לך בפרטיות, עד כמה שיהי' ביכולתי, ובפרט מהסדרים דבחדש תשרי, דאיכא טובה לכתוב.

אוהבך אהבה עזה

ישראל יוסף זלמנוב

מכתבים מהרה"ח וכו' ר' יוסף שי' בליזינסקי להרה"ח וכו' ר' לייב שי' זלמנוב

יום ו' כ"ח מנ"א תשי"ד

אל ידידי רעי וחביבי מאז הת' ליב כו' שי' זלמנוב

שלום וברכה

כמו בכל שנה כמה ימים לפני שנוסעים בשליחות (המל"ח) נכנסים לכ"ק אד"ש וכ"ק אד"ש מדבר שיחה מענין הנסיעה ומברך את הנוסעים כמו"כ גם השנה נכנסו הבחורים הנוסעים – כששים בערך כ"י – לכ"ק אד"ש ביום ד' י"ג תמוז, כאשר נכנסו כולם אמר כ"ק אד"ש שהי' בדעתו שלא יכנסו השנה כי דברו כבר מזה בי"ב תמוז וזה הי' מכוון להבחורים הנוסעים (בי"ב תמוז דבר כ"ק אד"ש מענין לך לך ואשר זה מביא לועשה אותך לגוי גדול) אולם היות ונכנסו נחזור על זה ובהוספות ודבר כ"ק אד"ש מענין לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך אשר צריך לצאת מהרצונות העצמיים וממולדתך דער אייגענע פארשטאנדן ומבית אביך היינו עניני המידות אשר הורגל בהם וצריך להיות אל הארץ אשר אראך וכן ג' הענינים הנ"ל דקדושה היינו די אייגענע רצונות אין קדושה און אוזערר פארשטאנד אין קדושה און די אייגענע מדות אין קדושה וצריך להיות אל הארץ אשר אראך כי אשר האדם עושה חשבון מיט זיין אייגענעם שכל הרי כאר יוצאים בדרך הרי ההידורים קשים יותר מכאשר נמצאים בין ד' כותלי הישיבה ועל זה צריך לצאת מזה והביא כ"ק אד"ש המשל מירידת הנשמה אשר טרם ירידתה מוליכים אותה ליד פתחי ג"ע ופתחי גיהנום ומראים לה את אשר לפני' והנשמה אינה צריכה תקון הכל הוא בשביל הזולת כמו"כ הוא בזה. כמוכן זה [לא] הכל והי' ביותר אריכות אולם היות ואין לי כעת את ההנחה ע"כ אינני יכול לכתוב את השאר, לבסוף ברך כ"ק אד"ש פארט גיזונטער הייט און גיט איבער אומטום א גרוס – און ברענגט פרייליכע גרוסן

אם הצלחנו בהרבה ברוחניות אינני יכול להגיד לך, כ"ק אד"ש דבר בשנה שעברה כאשר נכנסנו לפני הנסיעה: שהנסיעה היא בהרבה פעמים נראה על אתר שלא פעלו אף דבר אבל לאמיתו זה נחקק בלב אחד או שנים או יותר ולבסוף זה יפעול, אולם כמוכן הגשמי ז"א מכירת הספרים עשינו לא רע ואולי גם די טוב.

ביום ד' כ"ו מנ"א בשעה 2:45 בערך נפטר הרה"ח וכו' ר' מאיר אשכנזי אחרי מחלה ממושכת, הובל למנוחות עולמים בו ביום ממש לפני השקיעה, הלוי' יצאת מביתו ועברה דרך 770 והתעכבו קצת כ"ק אד"ש יצא והלך קצת ללוות.

בנוגע לנסיעתי מפה .. כי בדעתי לבא לפה לכ"ק אד"ש כל כמה זמן .. ובעיקר כ"ק אד"ש אמר לי (לאחרי שהוא שאל אותי מה בענין דינא דמלכותא ועניתי שאין לי שייכות ושאל שוב האם לגמרי לא ועניתי לגמרי לא) שאסע חזרה והי' משמע שדעתו שאלו שאין להם שייכות עם דינא שיחזרו וכן גם שמעתי משהו מזה על אחר.

בי"ב תמוז חתמו כולם על הפדיונות הכללים (נהוג בפה שביום שנוסעים כולם על האהל (בי' שבט י"ב תמוז וער"ה) עושים ג' פדיונות כללים א' עבור התמימים השני עבור התלמידים השלישי עבור הבע"ב וכל אחד מחתים את שמו במקום הראוי לו וכן כמעט כל אחד מחתים את שמות משפחתו) את הפדיונות קורא כ"ק אד"ש על האהל. אחר התפלה נסעו כולם על האהל, כ"ק אד"ש נסע בשעה 2 בערך וחזר לפנות ערב.

יצא קול שכ"ק אד"ש יצא להתועד לפני השקיעה כמובן שכל הקהל בא – לשאלאש מקום ההתועדות – כמה שעות לפני זה כדי לתפוס מקומות טובים ונוחים, כ"ק אד"ש יצא להתועד בשעה אחרי תשע בערך לאחר שהוא התפלל מעריב, השאלאש הי' מלא מקהל הבאים ..

יום ו' עש"ק פ' בשלח י"ב שבט תשט"ו

אל ידידי רעי יקירי וחביבי הת' יהודה לייב שי' זלמנוב

שלום וברכה

בשבת מברכים שבט התועד כ"ק אד"ש כמו בכל שבת מברכים, לפני המאמר דבר כ"ק אד"ש שיחה שלכל חודש יש ענין אשר עליו הוא נקרא למשל ר"ח ניסן ר"ה לרגלים אף שהכוונה היא על פסח אלא שהחדש נקרא על שם העניין דרגלים, בפנימיות יובן העניין עפ"י אשר מבואר בחסידות אשר משום זה נקראה ראש חדש ולא תחילת חדש כי זה בדוגמת ראש אשר כולל בו החיות של כל הגוף וכן בראש חודש ובמילא כולל הוא גם הענין של הרגלים ובו בהראש חדש הוא באופן נעלה מכמו שבא בפועל, כן בחדש שבט הנה הוא ר"ה לאילנות אלא אשר קרוב אלינו יותר הוא עניין דיו"ד שבט יום ההילולא של אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע וסיים כ"ק אד"ש שינגנו הניגון שלו ושכל אחד אשר ראהו יצייר בשעת מעשה אותו המחזה בעת שראהו, ניגנו את הבינוני, כ"ק אד"ש אמר מאמר ד"ה ויאמר ה' אל משה ראה נתתיך אלקים אל פרעה וגו' במאמר דובר מענין היש ואין אין ויש והי' בהמשך למאמרים הקודמים די"ט כסלו ושבת מברכים טבת, אח"כ דבר כ"ק אד"ש כמה שיחות.

ביו"ד שבט התפלל כ"ק אד"ש הג' תפלות לפני התיבה והכל עבר כפי אשר כתוב במכתב כ"ק אד"ש.

בבוקר אחר התפלה אשר הותחלה בשעה 10 בערך ונגמרה אחרי 11 נסוע כולם על האוהל באוטובוסים ששכרו ובטקסים ובמכוניות פרטיות וקהל די גדול (לפני התפלה חתמו כולם על פדיונות הכללים) כ"ק אד"ש יצא מ770 בשעה 1 וחצי לערך, הקור הי' איום שכבה גדולה של שלג כיסה את הארץ וגם אז ירד שלק דק (דרך אגב, היות והשנה חל יו"ד שבט ביום ד' בשבוע וביום ד' יש פה המיטוואך שעה וע"כ לא יכולנו לנסוע לפני השעה הזו אשר התלמידים יוצאים מהבי"ס בשעה 2 והוכרחנו לנסוע על האוהל לאחר זה בשעה 3 וחצי ואז פגשנו שם את כ"ק אד"ש אשר הי' כבר שם משך למעלה משעתיים ועמד על מקומו ולא זז משך הכמה שעות עד 4 וחצי בערך והי' קור כה נורא אשר לא יכולתי לעמוד על מקום אחד יותר מרגע אחד או שני רגעים.

אנחנו חזרנו יחד עם כ"ק אד"ש ז"א שהמכונית שלנו נסע לאחר שכ"ק אד"ש עזב את האהל במכוניתו ובמילא הגענו בדיוק למנחה.

התוועדות היתה באותו אולם שהיתה ההתוועדות די"ט כסלו, כ"ק אד"ש הופיע בשעה התשיעית ערב ולאחר שישב על מקומו צוה לנגן ואח"כ אמר לחיים ואח"כ צוה לנגן ולבואר זה אמר שישנם הרבה ששואלים מדוע עושים ביום היארצייט יום הילולא דלכאורה הרי בשביעי באדר ישנם קהילות אשר מתענים ביום זה, ואמר כ"ק אד"ש אשר זה הותחל מהרשב"י לג בעומר כי כל ענין המותר נלקח מחטא עה"ד והעץ החיים הרי יכול לפעול גם לאחר החטא אשר אם יאכל וחי לעולם ומשו"ז משה היות ובקשה להשאר בעלמה כפי שכתוב בספרי על כך לך אל תוסף לפיכך נקבע לתענית משא"כ רשב"י מחבר פנימיות אילנא דחיי וכמו"כ הנשיאים, אח"כ אמר כ"ק אד"ש מאמר ד"ה באתי לגני דובר מהאות החמישי בהמאמר, הזכיר אדמה"ז אדמה"צ, הצ"צ, מהר"ש, אדמו"ר נ"ע, וכן צוה לנגן ניגונים של הנשיאים.

ידידך עוז

יוסף בליזינסקי

יום א' ג' אלול תשט"ו

אל ידידי רעי יקירי וחביבי הת' יהודה לייב שי' זלמנוב

שלום וברכה.

מכתבך .. הגיע, אולם אני לא היתי אז ב770 כי היתי בשליחות המרכז לעניני חנוך בטח ידוע לך שבכל שנה בזמן הקיץ בין הזמנים דאחרי שבת מברכים מנ"א וכ' מנ"א יום היאצ"ט של אביו של אד"ש נוסעים רוב (רוב הניכר) הבחורים לערי אמריקה כדי לעשות תעמולה אודות חינוך הכשר ולהפיץ את ספרות המרכז לעניני חינוך, שנכתבו על טהרת הקדש, כמו בכל שנה לפני הנסיעה נכנסים הבחורים לכ"ק אד"ש כן גם השנה, כ"ק אד"ש דיבר אודות גודל הענין אשר כדי לתת על זה את הזמנים אשר לכאורה אפשר לנצלם על לימוד, כי כך העבודה חומש במדבר נקרא חומש הפקודים ע"ש פקודת בני"ב בו ב' פעמים בתחלה ובפנחס (אשר אז היתה פ' פנחס) ענין המנין הוא

אשר הגדול שבגדולים אינו יותר מאחד וכן הפחות שבפחותים אינו פחות מאחד וענין המנין גדול הוא מספר עשרה וכו' אשר בהחסר אחד חסר הענין. ההבדל שבין ב' הפקידות הוא שבתחילה הוא הפקידה כשיצאו ממצרים ובפנחס היא הפקידה לפני כניסתם לארץ, וכן הוא כעת לפני יציאתנו ממדבר העמים, כ"ק אד"ש ברך שיהי' בהצלחה מופלגה, וכן אמר כמה פעמים פארט גיזונטער הייט ואמר גיט איבער פריילכע גרוסן און גיט איבער אז משיח קומט באלד אלא שצריך לזה איזה הכנה ואנו באים לעזור בזה.

משך זמן היותנו אצל כ"ק אד"ש הי' כרבע שעה.

לי יצא לנסוע השנה עם חברי (אולי מוכר לך השם הזה) יהודה קרינסקי על משך ג' שבועות.

מה חדש .. המנין שהוקם בביתך עדיין .. ולאיפה חושבים אח"כ להעבירו

בטח כבר ידוע לך שידידנו מרדכי זאיאנץ נסע לביתו בברזיל עפ"י הסכמת כ"ק אד"ש.

מחכים אנו כבר על הזמן על אורחנו מהארץ שיבאו לכ"ק אד"ש ונוכל לקבל פ"ש חי מכם, מלונדון עומדים להגיע כששה חסידים על הימים נוראים וגם מפריז.

אתמול התקיימה חתונתו של חברינו אבא לרמן החופה היתה בחצר ביהמ"ד כ"ק אד"ש וכ"ק אד"ש הי' המסדר קידושין

בשבת מברכים מנ"א התועד כ"ק אד"ש כמו בכל שבת מברכים, כ"ק אד"ש אמר מאמר ד"ה וידבר משה אל ראשי המטות ענין הנדים וחכם מתיר את הנדר אשר לכאורה הרי ידועה הקושיא דייך מה שאסרתך תורה ובאם שייך ענין הנדר מה החכם מתירו ודבר כ"ק אד"ש בארוכה מענין השתל' ואשר למעלה מזה שני הופכים בנושא אחד. כללות ענין העבודה היא לברר את הדברים וכאשר האדם מפחד שלא יוכל לברר את המאכל וכו' ועוד יותר שאולי הדבר יורידו אזי הוא נודר עצמו מהדבר משא"כ חכם המתיר הוא ער דערלאנג העכער שני נושאים אשר אף שהוא (האדם) האט זיך ניט אופגיהויבן העכער (שהדבר לא יורידו ושהוא יוכל לבררו בבירור) מ"מ הרי שם כחשכה כאורה .. אח"כ דיבר כ"ק אד"ש כמה שיחות, שיחה א' אשר בשבת שמברכים חודש מנ"א צריכה להיות בשמחה יותר גדולה שבחודש זה הרי צריך להיות לא כ"כ בשמחה אבל על שבת זה נוגע ובכדי שלא יפעול זה על שבת צריך להיות ביותר שמחה מבכל השנה. בשיחה ב' דבר כ"ק אד"ש אודות מסע בני אשר לכאורה אומר מסעי לשון רבים ואח"כ אומר אשר יצא מארץ מצרים הרי היציאה ממצרים היתה במסע הראשון וביאר כ"ק אד"ש אשר יכול להיות שיוציאים ממצרים אבל אין זה אלא לגבי המדרגה הקודמת וכן להבא אפשר שוב לצאת בכל פעם

ביום כ' מנ"א התפלל כ"ק אד"ש כל הג' תפילות לפני התיבה, ביום ב' אחר תפילת ערבית אור ליום ג' (כ"א מנ"א) התועד כ"ק אד"ש, כ"ק אד"ש עשה סיום על מסכת ביצה ודיבר כמה שיחות.

שבת מברכים אלול התועד כ"ק אד"ש כמו בכל שבת מברכים, כ"ק אד"ש אמר מאמר ד"ה אני לדודי ודודי לי. דבר אודות עבודת ניסן ואלול דשני זמני השנה, וכן ב' עבודות אלו במשך כל השנה והוא העבודה דתורה מלמעלמ"ט והעבודה דתפילה מלמטלמ"ע. כ"ק אד"ש דבר כמה שיחות

וביניהם אודות ארץ ישראל זייער שארף, זה כבר בפעם הג' במשך הזמן האחרון שכ"ק אד"ש מדבר שארף אודות א"י

ידיך עוז

יוסף בליזינסקי

אור ליום ב' י"ז שבט תש"ז

לידידי ורעי הת' ליב שי' זלמנוב

אכתוב מהתועדות כ"ק אד"ש ובהיות שזה רק הי' י' שבט אכתוב מי' שבט.

היום י' שבט עבר כמו בכל שנה כ"ק אד"ש התפלל כל הג' תפלות לפני התיבה (אתה בטח עוד לא שמעת את כ"ק אד"ש מתפלל לפני התיבה, אבל אין כשרוני בכתיבה גדול כה שאוכל לתאר לך בכתב את זה ובמילא נאלץ אני לעבור על זה ללא נגיעה) שאר המנהגים ליום זה כגון חזרת דא"ח וכו' הנה הי' בערך כפי המסומן במכתב ההנהגה לי' שבט מכ"ק אד"ש, ביום א' בערב לתפילת ערבית בא קהל גדול מאוד הזאל הי' מלא עד אפס מקום ממש ומשך זמן עמדו בהדרכה וחיכו להופעת כ"ק אד"ש ופתאום נשמע קול שא שא וכ"ק אד"ש עבר כעבור איזה דקות בשביל צר בין הקהל הצפוף ניגש לעמוד וכעבור איזה דקות נשמע קול והוא רחום וכל הקהל התחיל לומר וכו'.

בבוקר לפני תפילת שחרית הכניסו לזאת פדיונות כללים, בטח ידוע לך שבכל פעם שנוסעים כולם על האהל עושים ג' סוגי פדיונות כללים א' עבור תמימים ב' עבור תלמידים ג' עבור בע"ב וכל אחד מחתים שמו על מקום הראוי לו וכ"ק אד"ש קורא אח"כ את השמות על האהל. וכן גם הפעם.

כ"ק אד"ש נכנס להתפלל בשעה העשירית ונמשך עד אחרי אחד עשר (כמובן שהרבה מהמהרים התפללו לפני זה) אח"כ נסעו על האהל באוטובוסים ובמכוניות, כ"ק אד"ש נסע בשעה הראשונה בערך אחר חצות, ושעה שם משך כמה שעות וחזר בשעה החמישית בערך.

מקום ההתועדות הי' כמו בשנה שעבר באולם על רחוב איסטערן פארקוויי לא רחוק מ7700 הקהל התחיל להתאסף בשעה 7 בערך, כ"ק אד"ש הופיע בשעה חצי התשיעית, הי' כבר קהל גדול אולם כעבור שעה קלה הוא התמלא על כל גדותיו והי' קהל גדול מאוד. כ"ק אד"ש הי' אופגלייגט וישר בשיחה א' דיבר שבהילולות ישנם שהם באופן של מרירות וישנם שהם באופן של שמחה וכמו"כ י' שבט הוא בהתועדות ובשמחה וכמו"כ הי' עבודתו בחיים חיותו בעלמא דין בקו החסד וכמו"כ אהל ק"ק אדמו"ר זצוקלה"ה זי"ע הנה ישר כשבאים לשם עוד טרם שמתבוננים הנה מרגישים הרמה והגבהה וסיים אשר צריכים כמו"כ לעשות בהיפוצו מעינותיך חוצה, בשיחה הב' סיפר כ"ק אד"ש שבשנת תרצ"ב על י"ב וי"ג תמוז אשר חל אז ביום שב"ק ויום א' הי' כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה בעירה מחוץ לרוסיה והתועד ב' הימים, בי"ג תמוז סיפור שכשכ"ק אדה"ז הי' צריך

ללמד את בנו אדמה"א קרא אברך אחד ואמר לו שלו (לאברך) יש מצוה לזון את אשתו ובני ביתו ולא יש מצוה ושננתם לבניך בוא ונחליף מצוה במצוה והסכים אמנם בהיותו פיקח אמר שאינו יודע איך ללמד ואמר לו אדמה"ז – בניגונו הידוע – הפינטאלע פוין אויבן א פינטאלע פון הונטן און א הקו אין מיטן דאס איז א אלף א יוד פון אויבן א איד פון הונטן אן א קו של יראת שמיים איז זיי מחבר. כ"ק אד"ש בכה בעת שסיפרו זה וביאר את זה. אח"כ אמר מאמר ד"ה אני לדודי בקיצור נמרץ על האותיות הקודמים ואמר הלאה על אות ו' בענין קרשים והשמות במאמר הזכיר כ"ק אד"ש מהבעש"ט עד כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה, המאמר ארך כחמישים רגעים ומעלה, אח"כ דבר הרבה שיחות בהמשך ההתוועדות צוה לנגן ניגונים מהבעש"ט עד כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה. כ"ק אד"ש בסוף אמר – בערך – מזאל זיך זעען בשובע שמחות אף שמחות וקם והתחיל לנגן כי בשמחה תצאו וכל הקהל התחיל לנגן וכ"ק אד"ש חצא את האולם בדרכו לביתו, זה הי' בשעה השניה בערך אחרי חצות.

ידיך יוסף בליזינסקי

הזכיה בגורל¹⁵

מוצש"ק בשלח ט"ז שבט תשי"ג, ת"א.

כ"ק אדמו"ר שליט"א

באשר בזמנו הודיעו חברי הוועד במכתב לכ"ק על שעלה בגורלי הזכי' לנסוע לכ"ק, הנני אך להוסיף שבעזה"ית ההכנות לנסיעה הצליחו עד כה, וימים אלו אשרו מטעם הצבא חופשה של כמה ירחים עבורי למען הנסיעה לכ"ק

כמו"כ הגיעני הדרישה אל הקונסול האמריקאי בת"א ותקותי שלפורים הבעל"ט או לכה"פ לחגה"פ הבעל"ט אסע בעה"ת

אבקש את ברכת כ"ק שהצליח בדרכי זו, ושאיגע בשלום במועדים הקרובים הבע"ט למחוז חפצי.

יחיאל מיכל יהודה ליב בן רחל

ח' אדר תשי"ג

כבוד ש"ב הנכבד והנעלה .. מוהר"ר שמואל שי' זלמנוב ...

אתמול בהיותי בהיכל כ"ק אדמו"ר שליט"א שאלני, מה נשמע ע"ד נסיעת ש"ב לייבל שי' אם יבוא על חגה"פ או אח"כ, והשבתי שלפי ידיעתי עדיין משתדל בדבר הרשיון, ומתוך דבריו הק'

¹⁵ בשנת תשי"ג נערכה לראשונה בארה"ק – הגרלה לנסיעה לכ"ק אדמו"ר, סב החתן הרה"ח וכו' ר' לייב שי' זלמנוב זכה בגורל, אמנם, נערמו קשיים רבים מאוד ובסופו של דבר מימש את הזכיה רק אחרי למעלה משנה, תוך מעורבות אישית מכ"ק אדמו"ר במהלך כל התקופה. וכדלקמן.
יש לציין כי כל המובא כאן **מתפרסם לראשונה**, פרטים נוספים בתיאור נסיעה זו התפרסמו בביטאון חב"ד חוברת שביעית, כפר חב"ד גליון 568 עמוד 23, תשורה – בלוי ב' אלול תשס"ה ועוד.

הכרתי שלא הי' בזה מניעות ובודאי ישיג אי"ה, כן שאל אותי מתי יגבל חתונתו אי"ה בשעטומ"צ ולא ידעתי מה להשיב כי לא הודעתם אותי, ונא להודיעני מכ"ז בפרטיות.

יום שני כ"ג אדר תשי"ג ברוקלין

כבוד חברי וידידי היקר והנעלה כמר ליב שי'

שלום רב.

ת"ל שהגעתי שלום ופגשתי את כולם בקו החוה"ש.

הייתי אתמול על יחידות בפעם הראשונה אצל אד"ש. ובהמשך הדיבורים שאל על נסיעתך, וסיפרתי על הענין בדיוק, ואמרתי שענין הויזה אתה מקוה לקבל בהקדם, אולם חסר לך קצת להוצאות הנסיעה. ואמר לי כ"ק אד"ש שמאה דולר הוא יתן על הנסיעה. ובמילא תדע לך שאתה יכול כבר לחשוב לנסוע ממש, ואם תצטרך תוכל ללוות ע"ח זה.

בנוגע לצעירי אגו"ח דבר אד"ש באריכות אודות זה. אולם היות שאני ממחר אכתב א"ז בפעם שני'.

ד"ש לאביך ומשפחתך יחיו. ולכל חברנו יחיו.

בטח תודיעני ע"ד ביאתך צלחה.

ידידך הדו"ש ומקוה לראותך בקרוב ממש

נג. [נתן גוראריה]

יום ג' א' ניסן תשי"ג

ידידי עוז הנכבד והנעלה מר נתן שי'

שלום וברכה.

ברוב עונג קבלתי תמול את מכתבך והנני מכיר לך בזה את תודתי מעומק הלב. למעשה בינתיים אין אצלי עדין שום חדש, במרבית ביקורי במשרדי השגרירות הנני נענה בתשובה אחת – 'אין כל תשובה'. וכיני ביני שוב .. מיום א' השבוע מהצבא בהתאם לבקשתי לדחיית שרותי לשלושה חודשים. הנני משער שכאשר סיפרת לכ"ק אד"ש על העניין בדיוק, בוודאי פירטת גם את מצב השהיית התשובה של הויזה. כך שהנני רואה בזה גם כבקשת התעוררות רחמים להצלחה בעניין זה. כמובן דאגת ענין ההוצאה יורדת במדה מסוימת מעל הפרק.

בענין צעירי אגו"ח אתענין מאוד מה דיבר כ"ק אד"ש אתך בזה בארוכה, ואחכה למכתב שני בעניין זה.

לעת עתה הנה מנחם נכנס לתפקידי אך לא ניכר עדין מפנה של ... אשר שררה בצעירים בשנה האחרונה. יום א' התקיימה אסיפת ועד בספריא, והוזמנו .. בחורים מתושבי המקום וקבלו ע"ע כל אחד מהם עם אחת מהאברכים תושבי ספריא, לפעול במושב א' שבסביבות ספריא, התוכנית היתה שכל בחור מהנ"ל מתמנה בתפקיד משפיע רוחני באחת המושבים שבסביבה ומחובתו לבקר במקומות אחת לשבוע, ולקבוע שיעור לימוד לפי ערך אנשי המקום ובהמשך הזמן לעמוד על כל פרטי המצב בדת ולחזוק במקום הדרושה והאפשרית, לכל אחד מהבחורים נתמנה אברך אחד כעוזר לו בעבודה זו, אך לפי שאין .. לדרוש התחייבות מאברכים אשר עול הבית מוטל עליהם לפסוע כל שבוע, לזאת עבודה זו מוטלת על בחורים. והננו מקווים לתוצאות טובות בעזה"ת

א' אייר תשי"ג

מברק:

מענת אדמו"ר שיחזור לעבודתו וכאשר יקבל הויזה אזי ישתדל לקבל החופשה

שלום וברכה לכולכם

זלמנוב

א' ח"י סיון תשי"ג

לש"ב הר"ש וזוגתו שיחיו

בדבר נסיעת בנם שי' לפה מסרתי את תוכן מכתבו לכ"ק אד"ש בהיותי בהיכלו והביע דעתו הק' אשר אין נכון שאגו"ח תכתוב עתה להקונסולי' האמריקאית במחנם שהועידה הקודמת נמשכת עוד רק צריכים לכתוב ע"ד ועידה שני' שתתקיים אחרי איזה זמן. וע"כ יעצני לכתוב לכם שתשערו ותתבוננו מתי יהי' היכולת וזמן המוכשר לש"ב שי' לנסוע היינו שתשערו כמה ישהה ההשתדלות לקבל החופשה וכדומה. וגם אם זה לא יהי' סתירה לזמן החתונה שבדעתכם להגביל אי"ה בשעטומ"צ (אגב סיפר לי שקיבל מכתב מכב' דודי שי' בשאלה דבר הגבלת זמן החתונה בשעטומ"צ) וכאשר אקבל תשובתכם מתי בדעתכם יהי' הזמן המוכשר לנסיעתו, אם קודם החתונה או אח"כ, אזי אשלח עוד הפעם מכתב מאגו"ח בהזמנה להועידה שתתקיים באותה תקופת הזמן ויסע צלחה בעזה"י, זהו תוכן מענת כ"ק אדמו"ר שליט"א

אגב, הפליא כ"ק אדמו"ר שליט"א ענין הזכי' בגורל כמבואר בתנ"ך, בחיק יוטל הגורל וגו' ושזהו השגחה פרטית וכו' ואשר ש"ב שי' צריך להשתדל להביא הדבר לידי פועל¹⁶ בהזמן שיוכשר לפניו אם קודם החתונה או אחר החתונה אי"ה בשעטומ"צ

ש.זלמנוב

ב"ה, ר"ח כסלו תשי"ד, תל אביב

אל ידידנו הת' ר' ליב שי' זלמנוב, שלום וברכה!

בתוך חברי הועד האחראי לעריכת ההגרלה לנסיעה אל כ"ק אדמו"ר שליט"א, הננו רואים חובה להביא לידיעתך את הדברים הבאים:

רבים מאלו שהשתתפו בהגרלה שואלים אותנו ותובעים ממנו להודיעם על גודל הנסיעה אל כ"ק אדמו"ר שליט"א, בהגרלה שנערכה אשתקד זכית בנסיעה ולמרות הזמן הרב שעבד לרשותך לא נצלת את הזכות.

צבור המשתתפים בהגרלה ראה אותך בתוך שליחם אל כ"ק אדמו"ר שליט"א ולכן רוצים הם שהדבר יצא לפועל בהקדם האפשרי.

לאור הדברים הללו הננו נאלצים להודיעך, כי אנו נותנים לך שהות עד ר"ח שבט הבעל"ט בתקוה שעד אז תוכל להסדיר את האפשרות לנסיעה, לאחר הזמן הנ"ל יפוג זכותך לנסיעה אל כ"ק אדמו"ר שליט"א, וזכות זו תועבר לידי מישהו אחר שיזכה בהגרלה שני' שתערך לפי החלטת צבור המשתתפים בהגרלה.

בכבוד רב

רפאל נחמן כהן. ליב גנזבורג. אורי בן שחר

ב"ה, מוצש"ק שמות כ' טבת תשי"ד, בני ברק

כבוד ש"ב הנכבד והנעלה .. מוהר"ר שמואל שי' זלמנוב ...

אחד"ש כמשפט הראוי הנני לכשרכם אשר ת"ל הגיעני ביום ח"י טבת מכתב מהקונסוליא בו מאשרים את בקשתי לויזה ומזמינים אותי אליהם ליום ז' שבט. ונקוה להשיר"ת אשר בעזרתו ית' סו"ס יתמלאו משאלות לבבינו להתראות פא"פ עם נשיאנו כ"ק אדמו"ר שליט"א ...

¹⁶ לפי חוקי ההגרלה היתה אפשרות לזוכה להעניק את הזכיה לבן משפחה, וכך הועלתה אפשרות שאביו הר"ש ע"ה ייסע במקומו, אפשרות אותה שלל הרבי, ככפנים.

עתה הנני מתחיל לטפל בבקשת החופשה לחדשיים שיתחילו בע"ה כ"ב אדר א'. ע"מ שאוכל להיות בימי הפורים הבע"ל או גם חגה"פ בהיכלי כ"ק אדמו"ר שליט"א.

דרכי הנסיעה טרם הוחלט אם באויר או בים כי הרי ההוצאות באוניות הן יותר נוחות אך מתעוררת השאלה אם מותר להפליג באוני' ישראלית הנוסעת בשבתות בפועלים יהודים. גם לא נודע אם יתאימו זמני ההפלגות לחופשתי וזמני המועדים הנ"ל. תקותי להשי"ת אשר הכל יתנהל כשורה. הודעתי מכ"ז לכ"ק אדמו"ר שליט"א ובקשתי ברכתו הק'¹⁷

ליב זלמנוב

י"ג אייר תשי"ד

מברק:

זלמנוב 45 עקיבא בני ברק ישראל

באתי בשלום ד"ש למשפחתנו וממשפחת שמואל

כ"ה, פסח שני תשי"ד ברוקלין

להורי היקרים שליט"א

אתחיל¹⁸ בתיאור כניסתי הראשונה ליחידות, פניתי אתמול יום א' למזכיר כ"ק אד"ש הרב חדקוב שי' בבקשת כניסה ליחידות, וענני כי מסופק הוא אם יכול לאפשר לי הכניסה הערב, לפי שיש הרבה אנשים הרשומים בתור הכניסה היום, אם זה יסתיים לא מאוחר מאוד, לפני עלות השחר, כי אז ירשני להיכנס. והסדר דיום א' כך הוא: מאחר ויום זה מרבית העסקים סגורים, וע"כ פנויים ביום זה יותר מכיום אחר, לכן נקבעה אסיפה שבועית של ועד מרכז תות"ל, וגם ש"ב שי' אחד המשתתפים העיקרים בה. ולפנות ערב בשעה 7 וחצי, נכנסים חברי הועד למסור דו"ח לכ"ק אדמו"ר שליט"א, ובסיומם את מסירת הדו"ח, וגם זה אינו דבר קבוע ומוגבל בזמן, מתחילה הכניסה ליחידות, הנמשכת עד תום כל הנרשמים, שמעתי כאן אשר לכתחילה מתכננים את רשימת

¹⁷ על כך קיבל מענה ביום אדר"ח אד"ר תשי"ד (אג"ק חכ"א עמוד רמז): "מוכן אשר אין לנסוע ביום הש"ק באני' אשר המלחים או הבע"ב הם בני ברית"

¹⁸ ב'ביטאון חב"ד' חוברת שביעית עמוד לט מתאר הר"ל שי' את הפעם הראשונה בה ראה את הרבי:

"את פני המלך, פני קודש הקודשים, אדמו"ר שליט"א, זכיתי לראות בראשונה בעת תפילת המנחה של ערב שבת קודש, ו"א אייר תשי"ד. בהתרגשות גדולה ברכתי ברכת 'שהחיינו וקיימנו והגענו לזמן הזה'. היתה לי האפשרות להסתכל על פני קודשו כל הזמן של תפילת מנחה, אך יראת הרוממות והרגשת פחיתות הערך לא נתנני להסתכל בלי הרף, ופשוט החבאתי את פני בקרקע..."

הנכנסים שיסיימו יחידות בשעה 12 וכן זה בכל ג' ימי היחידות יום א' ג' ה' החל מ8 וצריך להסתיים ב12, אבל ידוע כבר שאין ערובה לסיום היחידות בשעה הקבועה ולרוב זה מתאחר, וכך הי' גם הפעם, לא נכנסו הרבה אנשים כעשרה או יותר אבל היו כאלו שהתעכבו שעות, והנכנסים מכל הסוגים המה, ביניהם חתנים וכלות, הנכנסים יחד, לפני התנאים, או אנשים סוחרים, גם בני תורה ראשי ישיבות, להידבר בד"ת, וזה ערך ה - ד"ת - כשעה וחצי, (ועוד אמר בצאתו שכ"ק אד"ש אמר לו שהיום מכיון שמחכים ע"כ יקצר, והבטיחו להכנס אחרי חה"ש), תמימים, אנ"ש, תלמידי הישיבה, וכו'. האחרון, שלפני, יצא בשעה 3 ורבע אחר חצות ואכנס אחריו, מיד, כי איש יוצא ואיש נכנס, ומאחר וגם הר' חדקוב אמר לי שלא כל מה שיש לי מהשליחות אספר הפעם וגם ראיתי את קושי העבודה ולא נתנני לבי להשהות שעות, ע"כ רשמתי רק ענינים פרטיים גריידיא, וזה ערך כרבע שעה, את פרטי הדברים לא אוכל להעלות על הכתב כמובן, אך ההרגשה הנפשית, שלפני היחידות, בעת היחידות, ואחרי היחידות, אנסה לציין בקצרה.

כשעומדים בחוץ ומתכווננים, הנה עוד מעט ותפתח הדלת, ויגשו לשולחן, וימסרו את הפתק ויקראנה בעיני, הרי הציור הזה במחשבה מעורר כל נימי הלב, וכל המעיק על הלב, מצטבר ומצטבר בהתרגשות רבה, ועוד הפעם מציצים לפתקא ושוב מציירים את מסירתה ואיך שכל הכתוב בזה תלוי ברגעים אלו, והנה נפתחה הדלת, נכנסים נגשים ומתקרבים ועיניו הק' מסתכלים במבט רציני, אך אבהי ומלא חן, מוסרים הפתק, נוטלו בידו הק' פותחו וקורא בו, ומסתכל שנית במבטו הרציני, מראש ועד רגל, ואי אפשר לעלות במכתב את רגשות הרגעים האלו, ומתחיל לשאול, על מסעי, על עברי דרך פריס, על כניסתי בשדה התעופה, ועל מקום איכסוני, ונגש לעצם הדברים הכתובים בצעטיל, ושואל על כל פרט ופרט מלמטה למעלה, ושואל פרטי פרטים, ועונה ומסביר פנים, והנה רואים בעליל איך שלאט לאט מרגישים הרגשה קלה יותר, והנה הוטב לגמרי, ומה יקרה ההרגשה ברגע המאושר כשמסיים בלשונו הקדוש: "און דער אויבערשטער וועט אייך העלפין, מיט א בשורה טובה" וכו', מה מאושרים ברגע זה, הרי כל הונא דעלמא לא ישווה לה, ובהתרגשות של שמחה רבה. חזרתי הביתה, וארשום ראשי הפרקים מכל הדברים שנאמרו, ושנענו. אשרינו מה טוב חלקנו כפירוש עפ"י דרכי החסידות.

השעה מאוחרת עתה, וע"כ עלי לקצר, בדעתי אי"ה במכתבים הבאים לתאר את המראה וההרגשה וסדר ההנהגה בשבת ובימות החול בשעת המפטיר ובזמן אמירת הקדיש ביאצ"ט של קרובו ז"ל, בקדוש לכנה, ובמחזה הכללי בתואר פני קדשו. אתנצל בפניכם על אשר לא הזכרתי עדיין ע"ד כל בני ביתינו. וכל ידידינו אנ"ש שי' שבקשוני להזכירם לטובה, ואקוה ליחידות הבאה לעשות זאת.

תמסור נא לידידי מר ברקאי שמסרת את המז"ט על אירוסי בתו של ר' חיים יוסף, כבקשתו, ושמח מאוד על שסוף סוף התארסה ובזמנו.

בנכם ואחיכם

ליב

ב"ה, יום ג' ט"ו אייר תשי"ד, ברוקלין, שעה 3 אחר חצות לילה.

לכבוד הוריי היקרים אחיי ואחיותי ובני ביתם שיחיו
שלום רב.

לפני כחצי שעה יצאתי מיחידות¹⁹, והספקתי לרשום רק ראשי פרקים מהיחידות, והנני כותב
בזה מענות כ"ק אדמו"ר שליט"א על שאלותי בצעטיל.
וזלה"ק בערך:

למה לעשות ניתוח, כשרופא א' אומר שזה אין לעשות, והשני נותן תרופות, ובקיצור – אין לנתח.
ע"ד הכפר לדור בו כשו"ב, אל יסע לכפר אין צריך להסתכסך, ה"ה שוחט בת"א,
כשהגיע בצעטיל ע"ד בני המשפחה שאל אודות רבקה תחי' מה היא עוסקת, וענית:
[בעניין אחי זאב שי' – דעת כ"ק אדמו"ר שליט"א שאלו שאינם חושבים לעסוק בחלקאות, אל
יקחו את הנחלק, וכמובן שזה מנע אותי מלהמשיך בשאלת העסקנות]

ע"ד ישראל יצחק, התעניין מה מעשיו במשך הזמן ומה מעשיו קודם ואמר, שאבא שי' ובני
המשפחה יעזור בהלואה ע"מ שיוכל להכנס לבית במושב החקלאי, אם מסוגל הוא לחקלאות,
אעפ"י שאינו יודע מתי זה יתן פרנסה (ז.א. שעליו להתעסק בחלקאות הכפר החדש).

ע"ד הקרוב קופל²⁰: שיעשה ש"ח, כי יש ע"ז שו"ת הדנים בשאלות אלו, כמה זמן אומרים קדיש
אם עבר זמן מרובה. וישלח לכאן שמו כפי שהוא ידוע שידפיסו לזכותו מהדברים הנדפסים, וכן
עשה הרבי, שהדפסי קונטרס חסידות לזכותו.

הספקתי ביחידות זו שערכה כעשרים רגע, להזכיר אודות כל אלו אשר בקשוני להזכירם לפני
מסעי, ותוכלו למסור להם מזה, בד"כ לא התקבלו תשובות, כי ברובם היו בקשות ברכה, והזכרה
לטוב.

¹⁹ שניה, הראשונה הייתה יומיים קודם לכן, כמוזכר במכתב הקודם.

²⁰ זכרון שמואל עמוד 83: "כפי שהוזכר כבר הרי שר' שמואל ניסה משך זמן רב להתחקות אחר עקבותיו של
מיטיבו ר' קאפיל ז"ל או יורשיו אך ללא הצלחה כפי שניתן לראות בצוואתו הרי גם שהדבר הטרידו במאד ואף
שנים אחר כתיבת הצוואה עדיין המשיך לעסוק בחיפושים בחקירה אצל העולים מרוסיה שמה יודעים הם היכן
נמצא הוא ובעוד דרכים נוספות.

הדבר לא נתן לו מנוח וכשזכה בנו לנסוע אל כ"ק אדמו"ר שליט"א בשנת תשי"ד ביקשו לשאול את הרבי מה עוד
עליו לעשות כשנשאלה השאלה לפני כ"ק אדמו"ר שליט"א ביחידות הואיל לענות שבאם עד עתה לא נמצא האיש
הרי שאפשר לזכותו בהדפסת ספרים או חוברות של ההוצאה החבדית קה"ת בצירוף הקדשה שתציין שהדבר
נעשה לזכותו.

כך אכן עשה ר' שמואל ועוד בחייו הספיק להוריד מעל לבו את שהעיק עליו, כשהוא נותן את כל הסכום אותו
נשאר חייב לאותו נדיב – שבזכותו הצליח להמלט מרוסיה ולהגיע לארץ הקודש – להקדשת קונטרסים של שיחות
ומאמרי חסידות של כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע, כפי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א

ואסיים בפתגם שהסתיימה היחידות וזלה"ק: "דער אויבערשטער זאל אייך העלפין. איז זאלט אלע מאל אנזאגן בשורות טובות"

ל"ג בעומר תשי"ד

כבוד ש"ב הנכבד והנעלה .. מוהר"ר שמואל שי' זלמנוב ...

דיברתי ע"ד עניינים כלליים עם כ"ק אדמו"ר שליט"א ועורר אותי וחברי הועד דפה לנצל את ימי שבתו של בנו היקר שי' בפה לתעמולה בהרבצת תורה ופרסום עניני חב"ד²¹. בטח יהי בימים הקרובים מאמר בעיתונים ע"ד בואו של האורח החשוב ומפעולותיו הט' במסגרת צעירי אגודת חב"ד דמחנם וכיחוד מעבודתו ופעולתו הפרטית בצבא בעיני חיזוק הדת. וגם יעובר תכנית לעבודתו בין חוגי הנוער במחננו – בינתיים אינו מש מאהלי כ"ק אדמו"ר שליט"א וישיבת תורת וסופג לתוכו מטל חיים הפנימיים של חסידות ויר"ש מהמעין הטהור והק'.

ב"ה, מוצש"ק במדבר ברקלין

כבוד הורי היקרים שליט"א אחיי ואחיותיי יחיו, שלום רב.

השעה עתה מאוחרת, וע"כ אקצר במכתבי זה, מאשר הנני קבלת מכתב אבא שי' ע"ד דודנו ר' קופל שהגיעני היום.

²¹ כליל שישי שהיתי בזאל הקטן ואמרו לי שר' שמואל מחפש אותי. לאחר שמצא אותי, אמר לי שיצא כעת מיחידות ושהרבי ביקש ממנו לומר לי לחזור בשבת מאמר.

הסדר היה אז שמדי ערב-שבת, בין מנחה לקבלת-שבת, היו חוזרים מאמר ב'זאל' הקטן. כשהגיע תורי לחזור את המאמר, ראיתי כי בחור שבאותו שבוע חגג את יום הולדתו, מתכנן לומר את המאמר. ניגשתי אליו בשקט ואמרתי לו שיש לי הוראה מהרבי לומר את המאמר וכך היה. רק שבוע לאחר-מכן, שמעתי מר' שמואל מה עמד מאחורי בקשת הרבי ממני לומר את המאמר: כשנכנס ר' שמואל לרבי, החל הרבי לשאול אותו אודותיי - כיצד אני לומד, איך אני מתנהג וכולי. ר' שמואל אמר שהוא לא מכיר אותי בהיבטים אלה ואז הרבי הציג: 'שיחזור מאמר ונדע אם הוא יכול לדבר ..'

אח"כ כשנכנס ליחידות' אמר לו הרבי בין השאר: "שמעתי שיש לך כישרון לנאום... כישרון זה עליך לנצל להפצת תורה ויהדות בין אנשי הצבא."

הרבי התייחס לשאלה אם "לדבר עם החיילים בשפתם?", והורה: "יש לדבר עמם על קבלת-עול. אפשר להביא להם הוכחה כללית מהעניין של הקדמת נעשה לנשמע. וכהמחשה אפשר להראות דוגמה הלקוחה מחיי היום-יום בצבא. בצבא - המשיך הרבי - יש לחיילים דרגות שונות - קצינים ומפקדים. והנה גם מי שנמצא בתפקיד בכיר יותר, שחיילים רבים סרים למשמעתו, מציית לפקודה עליונה מהמטה-הכללי באותה מידה שחייל פשוט (טוראי) מצייט למישהו בדרגה גבוהה (סמל). זו דוגמה לעניין של קבלת-עול - נעשה ואחר-כך נשמע.

כן הוסיף ואמר: "תמסור להם - לאנשי הצבא - בשמי, שאני מבטיח שכל חייל שיכתוב אליי יקבל מענה בחזרה"

יום הש"ק מברכין עבר עלינו במלא תוכן, התועדות כ"ק אדמו"ר שליט"א מאמר דא"ח, ושיחות רבות, גם אודותי ובגללי נזכר באחת השיחות, בה דובר ע"ד אנשי הצבא, וגם בסוף נזכר בפירוש אודותי, והשיחה במילואה תבוא אי"ה בינתיים²², נא לעיין בתוכן השיחה לזוגתי מלכה תחי' הערב. והנני מצרף בזה קטע מהשיחות כי תוכנו נוגע לרבים. ונא למסור לצעירי אגו"ח שיפרסמו ויפעלו בהתאם להאמור בה.

בתוך דברי השיחה אמר בזה"ל בערך: ומכאן הוראה לרבים, די הכנה צו מ"ת איז, אריין נעמען וואס מער אידן, אין מחנה ישראל (הכוונה למחנה בני ישראל שומרי תומ"צ) חאפין א אידן און מצרף זיין עם למנין ישראל, וצרוף זה עצמו פועל בו (בהזולת) הזזה, ונוגע גם לעצמו. כי ע"י הכמות הוא האיכות. אמנם צריך גם עבודה עם עצמו דבמ"ת היו כולם שלמים בראיה ובשמיעה. מה שנוגע לזולת א"צ להתחשב עם מצבו, אבל לעצמו דארף מען וויסן דעם אייגענעם חשבון, ולתקן כל עיניו עד כמה שידו מגעת ואחרי זה צוה לנגן את הנגון "עסן עסט זיך"

קודם מ"ת ביקש הקב"ה ערבות, וכשאמרו בנינו ערבים בעדנו זה נתקבל, ולכן קודם מ"ת דארפמען ארויסגיין אין גאס, כאפין אידישע קינדער. אינגעלעך מידעלעך אדער א אלטן אידן אדער א פרוי, אבער אין תומ"צ זיינען זיי תינוקות. ולקרבם ליהדות וכאשר יצרפו יהודים, יתקנו את עצמם שיהיו צבאות ה' און מען וועט בריינגען ערבים ויכלו לקבל את התורה.

ובסוף צוה להרבות בשמחה ורקוד וכ"ק גם השתתף בזה. ואמר צו מ"ת דארפמען גיין מיט אטאנץ

ווי דער רבי האט געזאן קבלת התורה בשמחה ובפנימיות

ע"ד המענה שלא ברורה לך: צריך לשאול שאלת רב בקשר לשינוי הזמנים, ואז לכתוב להוצאת הספרים דכאן שידפיסו ספר לזכותו, וגם שמו בפרוט עד כמה שידוע. בכל אופן לדעתי אי"ז כ"כ דחוף ואת פרטי המענה אוכל למסור ע"פ אי"ה

פ"ש שלום רב ושבוע טוב

ליב

²² השיחה נדפסה ב'תורת מנחם' תשי"ד, כרך יא, עמ' 279-284. הרקע לאמירתה הוא לכאורה, פרשת-השבוע (בנוגע למניין בני-ישראל שבפרשתנו). אולם בסיום השיחה כפי שנדפסה (שם) נאמר: "ומכיוון שהסדר ד"צבא" הוא שהיציאה למלחמה היא מתוך "מארש" [=שיר לכת] - ינגנו עתה "מארש".

בפועל אמר הרבי דברים נוספים בסיומה של אותה שיחה:

"מכיוון שנוכח כאן אחד מהצבא, שהוא גם קצין בצבא, ולא סתם קצין אלא קצין דתי ועם זקן שלם, ובצבא הרי נהוג ששרים "מארש" ידאג אפוא שיושר כאן "מארש"... מהתרגשות לא התחיל לנגן אלא הקהל והפטיר הרבי: "הוא חלש כמו אחרי תענית..."

ב"ה ג' כ"ט אייר תשי"ד ברוקלין

להורי היקרים לאחי ואחיותי ובני ביתם יחי
שלום רב

החווה"ש אתנו ת"ל, ואף שבמוצש"ק כתבתני הנני להוסיף בזה ממה שעבר במשך ימים אלו.
כתבתי היום מכתב מפורט לאחי זאב שי' ע"ד סדרי ההתועדות דש"ק, ומעט כתבתי לזוגתי
תחי' וגם לכם כתבתי במוצש"ק הרבה, ועתה הנני להוסיף נקודות מספר.

כמו במוצש"ק כן גם בליל א' ב' ג' חוזרים כל ערב את המאמר והשיחות, תקותי שאת המאמר
גם אנכי אצליח בע"ה לזוכרו במקצת. ואת השיחות והמאמר בהנחות אוכל להביא אתי בבואי אי"ה
לאה"ק ת"ו, תמול התפללו ערבית בבית מדרשו של כ"ק אדמו"ר שליט"א ובהשתתפותו, בשעה 1
וחצי אחרי חצות (לפי שעון קיץ) כי משעה 9 ועד לשעה הנ"ל, הי' בהיכל כ"ק האורח מא"י לקבל
ברכת הפרידה. ונמשך עד שעה הנ"ל דורשי רשומות אומרים ששעות שהותו בהיכל כ"ק אדמו"ר
שליט"א בפעם הזאת מסתכם לשבע עשרה שעות.

היום בשעה 4 אחה"צ, נסע כ"ק אדמו"ר שליט"א על האוהל, וחזר בשעה 6 וחצי בערך, בדרך כלל
ידוע שבכל ערב ר"ח כ"ק נוסע על האוהל.

על דבר נסיעתי לאה"ק ת"ו התחלתי להתענין בפרטי הזמנים והאפשריות, אך טרם אדע דבר
ברור ועוד לא התייעצתי על דבר זה בהיכל כ"ק אדמו"ר שליט"א

פ"ש לכל קרובינו וידידנו שי' ולצעירי אגודת חב"ד
ליב

אסרו חג השבועות תשי"ד

כבוד ש"ב הנכבד והנעלה .. מוהר"ר שמואל שי' זלמנוב ...

חבל ששהה פה זמן קצר כזה והימים חלפו ועברו כל כך מהרה, בקשתי והפצתי עד בוש
שישהה פה עוד איזה שבועות, בשגם כ"ק אדמו"ר שליט"א רצה לשלחו לכמה עיירות בארה"ב
וקנדה בשביל עניינים כלליים. אמנם לא איתרמי מילתא מפני הקישויים להשיג האוירון והאמ'
להמועד המוגבל עבורו לשוב לעבודתו בבית.

כ"ק אד"ש קירבו והזכירו איזה פעמים בשיחותיו הק' בתוך ההתועדות²³.

²³ מספר הר"ל שי' זלמנוב: "בהתועדות שבת מברכים חודש סיוון קיבלתי מהרבי בעצמו (מכלי שהזמנתי, כפי
שהיה נהוג בתקופות מאוחרות יותר) שני בקבוקי משקה: האחד "עבור אנשי הצבא" והשני עבור "צעירי-אגודת-
חב"ד" (הייתי אז פעיל גם במרכז צא"ח בתל-אביב)..."

רבים מאוד במשך השנים היו בקשר וקיבלו השפעה מהרה"ח וכו' ר' לייב שי' זלמנוב, אחד מהם - יהודי בשם דוב גינצבורג (ע"ה), קשר שהתחיל עוד בהיותם יחד בצבא.

לפנינו מכתב שכתב להר"ל שי' ובתוכו העתק אג"ק שקיבל:

יום ה' כ' אייר תשכ"ב

ר' לייב היקר

ר"ב העתק מכתבו של כ' האדמו"ר ר' מנחם שניאורסון נ"י ושליט"א:

ב"ה, י"ט ניסן תשכ"ב

ברוקלין

מר דוב שי' שלום וברכה!

נעם לי לקבל פ"ש ממנו ע"י הרב יחואל מיכל יהודא ליב שי' זלמנוב שו"ב, אשר גם כתב לי אשר נבחר כ' למזכיר ארצי של החברה הגאולוגית.

וכיון אשר בודאי הכל בהשגחה פרטית ובפרט במשרה הקשורה ונותנת השפעה חשובה לבעל המשרה, וידועה תורת הבעש"ט (אשר לאמיתתו של ענין מסקנא ישרה היא מיסודי אמונתנו) אשר כל מה שאיש הישראלי שומע ורואה, הוראה היא לו בעבודתו לקונו, ועאכו"כ משרה כהנ"ל.

ב'מחניים' (גליון הרבנות הצבאית - כסלו תשט"ז) נאמר: "לאחר מכן מסר האדמו"ר בקבוק יי"ש לידי הקצין וביקשו שישתה "לחיים" בשמו עם קציני וחילי צה"ל."

תקותי אשר גם כ' יראה בזה הוראה בעבודתו לקונו הוא, כוונתי לנצל הצנורות הנפתחים עתה לפניו להרבות יראת ה' ואהבת ה', יראה ואהבה המביאים ע"פ מאמר חז"ל, למעשה עיקר, לקיום מצות עשה ושמירת מצות ל"ת, ובודאי ובודאי להשקפת עולם מיוסדה ומבוססת בתורתנו תורת חיים, והובטחנו דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב ופועלים פעולתם.

בכבוד ובברכה לבשו"ט בהנ"ל ובכלל עניניו.

מפני קדושת המועד לא בא כ"ק אדמו"ר שליט"א עה"ח, והנני חותם בשמו,

ש.מ. סימפסון

המזכיר.

ר' לייב היקר טרם, ענית, אני מנסה וכותב וחושב איך לחבר המכתב, האם כדאי גם לכתוב שהייתי בשבדי' ולמדתי תניא שם בצפון הרחוק או לשלוח המאמר במחניים וכו' על סיורי, מה דעתך?

כן אשמח באם תכתוב לי בדיוק מה היו כוונותיו של אדמו"ר שליט"א, כידוע בתורת חב"ד לכל מלה יש משמעות רבה ומי כמוך מבין בזה.

אני מודה לך בעת התעניינותך ומקוה לשמוע בשורות טובות

ידיך

דוב גינצבורג

